

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reformstatuten des Augustinerchorherrenstiftes St. Peter in Waldsee 1492 u. 1495 - Cod. St. Märgen 4

[Waldsee], [um 1595]

Incipiunt statuta monasterii S. Petri in Waldsee [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-161063](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-161063)

Natho et Georgio p̄fessi monasterij Nouelle postula-
ti et instigati et ex mera obedientia Domini p̄lati no-
stri et sollicitudine Conuentus eiusdem. hūmeris nostris
ongraue inpositum. Zelo caritatis suscepimus. Ono.
inspirante iusta et rationabilia statuta, scdm̄ loci
temporū et personarū exigentiam, tam in spiri-
tualibz quāz in temporalibz et corporalibz fabricemus
ex carta om̄i Reuerendissimi oblata et statūtis prae-
mentionatis.

**Incipiunt Statuta Monasterij S: Petri
in Waldsee Constantiensis Dyoc. Canonico-
rum Regulariū. Capitulum primum
De horis canonicis et diuino officio.**

Officium diuinum In iusta et canonica
horis quantum fieri potest vno ritu pa-
ceatur. Vt autem p̄missa ordinatig fiant
diligenter ordinate ut libri chorales et omnes
alij, diuinum officium gerentes, conuati sint. et con-
formes ordinationi rubricae, ne falsum uel apocryphum
legatur vel canter in officio diuino: Psalteria quoq;
sint

47

Sint conformia gmiuni vsui et translationi, debitis pausis
distincta. **Antiphonarj Gradualia, Hymni et huius**
modi rubrica regulentur, ut intonantes uel cantantes fa-
cile apprehendant debitas pausas. **Similiter et Respon-**
soria ad horas, toni cum differentijs, melodia legendi **Euā-**
gelia, Epistolas, Lectiōnes, Collectas, Capitula, et modj
psallendi sub concordia nota habeantur, ne in pmissis error
aut variatio in futuris de facili contingat. **Bene-**
dicamus in vesperis et matutinis, Kyrie^m cum Gloria
in excelsis, et **Te missa est**, similiter scdm differentiam,
festorum ordinate gscripta sint, ut faciliter sciatur, quid
quolibet die cantandum sit: **Symbolum et psationes**
et pater noster usq; ad finem scdm qualitem festorum,
cantentur. **Insuper** ne facilis contingat varietas diuinis of-
ficij, puidendum est, ne absq; consensu maiorum aut sani-
oris partis, fratres festa, suffragia specialia, aut aliam
ordinationem assumant scdm antiquam rubricam. Pter
dispositionem iam assumptam, videlicet rubricam constanter
nisi p diocesanim aliter ordinetur. **Qui tenentur**
ad horas Canonicas Capitulum Secundum

Hora canonice instituta sicut ab eccle-
sia ut dicantur ad laudandum Deum p.
beneficijs suis, ad quas revera omnes clerici p̄cipue
religiosi tenentur, quorū religio ad actū vite contempla-
tiue est instituta et p̄ ecclesiam confirmata et hoc
ratione sue p̄fessionis, quia non solum sunt instituta
huiusmodi religiones ad orandum p̄ticulariter p̄ se, sed
et p̄ vniuersali utilitate ecclesie fidelium. Ad huiusmo-
di autem orationem sc̄z fiendam, in p̄sona totius populi
xp̄iani p̄ utilitate omnium, sunt instituta hora canonice.
Hac Gansfordus in primo quodlibeto. Augustinus de anco-
na in Sum. de p̄ta. ecclesiastica dicit omnes religiosos
etiam conuersos teneri ad horas. Nouitij quoq̄, quia ḡn̄-
dent privilegio clericali, et in Monasterijs bene reforma-
tis, eandem quasi p̄bendam habent, quam et p̄fessi, si-
militer tenentur ad horas complendas, maxime cum habe-
ant singula p̄bari que spectant ad religionem, alias
ex negligentia omitendo peccarent mortaliter p̄cipue
p̄fessi, quia eo ipso quo applicati sunt totaliter dei ha-
bent beneficium interpretatiue, sc̄z viuendo ex elemo-
sinis iud.

5
suis uel de redditibus monasterij uel de quæstibus, qui de
contendunt ab ecclesia ratione applicationis ad cultum
diuinum. Hæc ille. **I**dem tamen Petrus de palii: in q̄to.
Item quicumque quis obstinatus existat, persoluerede
bet horas canonicas, et satisfaciat precepto eccle sic dicendo
debito, et malitia eius non impedit fructum orationis ad
populum, quia hoc non agit ut persona priuata, sed ut
minister ecclesie, que semper est immaculata et grata.
Deo: **I**tem nec excommunicatus nec depositus deobligatus
ab horis dicendis, et hoc ne commodum reportet de mala
suo. Hæc omnia Petrus de palii. **I**tem religiosus p̄fessus
dimittens aliquam horam ex industria, uel ex negligentia
sua delicta peccat mortaliter, quia precepta eccle
transgreditur. xiii q. i q̄ precipitur. **S**i autem omiserit
p̄pter aliquam necessitatem, puta p̄pter defectum uisus
uel carentiam libri, uel infirmitatem grauantem eum, nō
peccat mortaliter. **Q**ui uero ex obliuione dimittit p̄ter
non peccat mortaliter. **N**ō tamen qui recordatur, omittere
omissum alias peccaret. **D**e modo surgendi et
diligentia in diuino officio. **C**apitulum tertium

Aeternis temporibus audito signo matutina
li statim exurgant fratres sine mora, signo
crucis se muniant, sub **S**cte trinitatis invocatione, ca
uentes summorum in omni loco quibus orationis vel labi
orum motu aut sono uocis aut alio strepitu uel alio
in oratione impediat, ingressi; chorum summa cum
diligentia, humilitate et honestate laudes Deo referant
in conspectu angelorum eius, excutiant torporum, somno
lentiam, cogitationes, et fantasias inuidias, sicut me
mores **P**resencia Angelorum, atque superne gratie, que
semper preesto est, pure ac deuote orantibus, timeant
fontentire illius periculum quod dicitur. **M**aledictus homo
qui facit opus Dei negligenter. **Q**uo contra **B**ene
dictus qui opus Dei diligenter compleuerit. **E**t cum fleg
ma quis excreauerit, ne alijs vertatur in nauisem,
caute purgat et conciliet, ut inde vestimenta ad ora
tionem incumbendum non sordident, quod ubique locis
seruari ab omnibus honestum est.

Capit: quartus. **D**e disciplina intr
mundi et exmundi Choribus & orationibus

Quando vero fr̄s ad officium diuini exple-
dum chorū intrant, in medio nudato capite
omnes scdm ordinem reuerentē se inclinent, sicq; ad lo-
ca sua vadant. Cūq; Ppositio uel cū gmisert, sig-
nūm fecerit, cunctis in loco suo consistentib; inclini-
uel pstrati super formas, sicut temp; exigit, Dominica
orationē dicant sub quā, et ofusione in prima et Com-
pletorio, nulla stalla intrando alios inquietet, sed pro
formam pmaneat usq; ad finem orationis: finita
oratione Dominica, ante inceptionem Cirsy uel hore
regularis, cū Cirsy omnittit, expresse dicat hebdo-
medari; . *Aue Maria grā p. d. t. Conuentū respon-*
dente. Benedicta tu in nū: et. be: f: v. tui Iesus x̄g
Amen. Et cūm dicat. Deus in adiuto: m. mtende.
singūli se signo crucis mūniant. Similiter et pollice
crucem ori imprimant, cū in matutinis dicit Dñe
labia mea aperies. Si quis abs; sufficienti causa tarda-
uerit venire, stabit in medio incling, quousq; superior
sibi signūm fecerit eūdi ad locū suū. Absente tamē
Prelato uel Decano, fr̄s non diū permittant stare.
Et in

Et in presentia laicorum huiusmodi statio omittatur.

Exeundo autem chorum, similiter in medio chori
versus altare fiat huiusmodi inclinatio et demudatio
capitis a minoribus incipiendo, sine totius conuenty

creat sine vno solo, fiat talis inclinatio in medio chori.

De modo psallendi et venie petitione. Cap. 5^m

Hic Canonice, distincte et clare, cum debitis pau-
sis, exclusis clamoribus et discantibus, tam legen-
do quam cantando deuote psoluentur, ita ut dum

psalmi cantantur, fiat pausa in medio versu ut plenum site-
rium, facile aduerti possit. Et vno versu cantato, statim
sequens subiungatur, ita ut cuiuslibet versu ultima sylla-
ba ab utroque choro perfecte audiri possit. Si quis autem

in choro errorem seu negligentiam commiserit, humilitate
terram manu tangat: tempore vero precum osculando for-
mam, veniam petat: Dormitantes autem in diuino offi-
cio, a primis excitentur, modeste tamen, quod si noluerint
arquiescere, sed indigne ferre, in capitulo cusparum perclame-
tur: Libri munde tractentur: Lucibula et candele debito
tempore disponantur.

De sessione.

I De sessione et statione in choro Ca: vii

N omnibus itaque horis canonicis fratres sedeant ad primus psalmum, et ad secundum stent, et sic deinceps. Ad magnificat. Nunc dimittis. Te Deum laudamus. Benedictio Domini. Ad Gloria in excelsis. Ad Capitula. Ad euangelia etiam in matutinis usque ad decadam lectionum, et ad Gloria patri semper stare solemus: In matutinis sub lectionibus et responsorijs sedere possunt fratres usque ad Gloria patri. Intonantes vero antiphonas et versus cantantes semper stent. In vigilijs mortuorum sedere solemus, ad omnes psalmos, responsoria, et lectiones: In missa solenni sub epistola, Tractus, Graduali et Frequentia, fratres sedere possunt. Ad Alleluia vero et deinceps omnes stent uel prosternentur, prout tempus exposulat: Ad placabo et ad cursum beate virginis psallendo sedemus.

I De inclinationibus et genuflectionibus Ca: viii

In omni Regulari cantu, et cursu chori, cum ad Gloria patri uentum fuerit conuertat se choro contra chorum, et se omnes ob reuerentiam Sancte Trinitatis usque Sicut erat inclinent. Similiter faciant in omni

in omnibus extremis versibus **A**llymnonum et in penultimo
uersu cantu trium puerorum. **I**tem quando cum Inuitato
riū in matutinis incipit. Conuenit se ad altare conuer
tat, et ita usque ad Gloria patri stabit. Ille vero qui cantat
Venite exultemus, ante quod incipiat Inuitatoriū, reuerēt
se inclinet, alijsque ad Gloria patri inclinanti bus, ipse ut cepit
ita persistat, stans in loco suo, finitoque Inuitatorio, iterū
se inclinet, et sic demum ut alij stare debet. **V**enerabiliter
vero quicumque singillatim antiphonam, responsoriū, seu
versum, intra regularem horam inceperit, uel lectionem, ca
pitulum, uel collectam legerit, ante et post inceptiōem In
uiliato corde et corpore. **D**eo Reuerentiam exhibeat. In
summis festiuitatibus, illi duo, qui simul cantantur sunt
in medio chori conueniant et ad illum modum, qui paulo
ante de uno cantante dictus est, similiter obseruent. **I**tem
per totum annum in regularibus horis, quando preces ha
bent, ad eas genuflectant. **I**dem ad orationem Domini
can. **A**d Confessionem in prima et completorio. **A**d primam
collectam, in horis canonicis, ad omnes quoque collectas
Cursu **B**eate **V**irginis, **V**igilijs et **p**latebo, et hoc inferijs
et trium

et trium lectionum diebus, plenum non habentibus officium.
excepto tempore paschali. In plenis autem officiis et ix.
lectionum diebus et similiter trium lectionum diebus, quoniam pre-
ces onerantur, ad predicta statim inclinatus. Item in Missa
ad primam collectam et eius complendam semper inclinandum
est. Similiter in quadragesima ad Collectam super populum.
Et si die collecte simul habentur in Missa idem fit nisi
Rubrica exprimat fore flectendum. Similiter fiat in ho-
ris canonicis, Cursu Beate Virginis, ad primam Collectam
et in Agenda mortuorum, quoniam est inclinandum. Sed quoniam
est flectendum, tunc in horis Canonicis ad unam tantum
collectam. In cursu autem et in Vigiliis ad omnes flectatur.
Sunt autem inclinationes in triplici differentia: Nam
quidam dicuntur maiores, et haec fieri debent tam profunde
ut inclinans facile manu tangere possit genu suum, et sic
semper est inclinandum, ubi statuta in Ecclesiis, Dormitorio
et Refectorio docent fore inclinandum. Aliae sunt me-
die inclinationes, quae fiunt cum humeris et Capitis incli-
natione, et sic inclinandum est Cum Gloria in excelsis
Cantatur Adoramus te. Gratias agimus. Et in Venite ad
remy

remy et p. ante Deum. Et in Te Deum Laudamus. Quis
precioso Sanguine, et cum altaria preterebunt, atq; in
magnis sacrifici Beate Virginis, et ad nomina **His**
Maria, qm in cantu missie et horarum audiunt.
Anime sunt que sunt sola capitis inclinatione. Sic in
clinandum est, ad nomina **Iesus** e **Maria** qm extra horas
et missam audiunt. Flectendum etiam est ad **an** **Veni**
Scti Spiritu, usq; dum canit, et tui amoris. Item in altu
Veni Scti Spiritu. Item in quadragesima in introitu **Mise**
veris omnium, usq; ppter penitentiam. Idem in Introitu
In nomine **dm**, usq; et omnis lingua. bina vice, sicut et
bis canitur. Idem in Annunciatione **B. V.** cum canit
in **an**. **Hodie** deus homo factus est. Idem in tractu in
Versu **Adiuua** nos deus. Idem in collectis missae cum dr.
Flectamus genia, usq; dum dicit **Reuerate**. Idem in **Nim**
no. **Veilla** regis ad versum. **I** crux aue. Idem in **An**
Media vita, quando canit **Scti** deus, usq; ad amare ma
ris. Idem in sequentia **Scti** Trinitatis. **I** Adoranda
trinitas. et atq; de corpore Christi. **Scti** panis angelos.
Idem in sequentia **B. V.** **Audi** nos. et **Salua** nos. Item
quodamq;

9
quandocumq; corpo xpi eleuatur: et haec omnia in choro
fienda sunt, siue vno siue plures ibi existant. Item qu
incipiunt genuflectiones p̄dictae p̄terq; ad p̄ces et ad oēs
orationes, omnes nudent capita sua. Similiter faciant
ad Euangelium, et cum solo uel cum alio incipit, cantat
uel legit in choro. Item cantans missam, plures co
operire potest caput: usq; ad Euangelium, sed tamē
omnia q̄ ad missam pertinet legat capite nudato.
Similiter et ministri, cum seruiunt Sacerdoti, caput
possunt, quotiens tamen prespiter se ad populum ver
tit, caput nudare debent. Item in **Salve Regina**
et **Regina caeli**, omnes genuflectent usq; ad finem:
Sicut moris est nudato Capite. In Refectorio ad be
nedictionem mensae et post Refectionem ad gr̄as usq; ad
receptionem p̄si Misere mei Deus Et cum post gr̄as
dicit **Benedicite** Deus det nobis suam pacem Et quando
in Conuentu soluitur **Silentiū** p̄ uerbum benedictae, simi
liter omnes capita nudent: Item oēs aliae genuflectiones
et prostrationes ex bona consuetudine introductae seruā
ri possunt.

Capitulum Octauum

De rectorib;

B

De rectoribus et lectoribus chori

In quolibet choro sit unus rector per hebdomadam in senioribus incipiendo usque ad minoris eandem Proposito et Decano exemptis. Hebdomadarii etiam Regionem pertransit, suppleat tamen postea quae totis, quod omisit. Rectores in Summis festiuitatibus sint duo, post Decanum Seniorum. In alijs vero diebus minus sollempnibus, similiter sint duo, quos ordo tangit. In priuatis autem diebus, et inferijs trium lectionum, unus sit rector communis. Rectores in Summis festiuitatibus in primis et secundis uesperis in cappis uocant, et in officio missae, et psalmis. Agnificat et Benedictio, et suffragia si occurrunt incipiant: Idem faciant rectores mediocrium sollempnitatum exceptis secundis uesperis. In secundis autem uesperis festorum mediocrium ac alijs diebus tam in uesperis quam etiam in alijs horis in differente, rector chori in quo antiphona imponitur, incipiet predicta omnia. Cum in uesperis habetur responsorium, ambo simul incipiant ipsum, et hoc tamen bene habeant. Versus
versus

ambo pariter et ad nouem lectiones cantent. Sed in
 aduentu Domini et in quadragesima in feris. vni tu
 cantat versum. Item lectiones matutinarum et vighi-
 arum, legantur secundum ordinem incipiendo a iunioribus.
 Et si quis fuerit defectus personarum, vng poterit plures lectio-
 nes legere. Lector autem ante et post inceptum lectio-
 nem, reuerenter se versus altare inclinet, nec lectionem
 incipiat, donec stalla dimittatur fratres infra sacro-
 dotium coram pedagogo suo, tempore poty nonarum, p-
 legant lectiones in choro legendas. Verens etiam est
 ut et presbiteri plerumque lectiones suas quibus hoc inueni-
 tum fuerit, ne contingant errores et scandala. Sint
 autem quotidie etiam in priuatis diebus duo ministri
 altaris, vng legens epistolam, alij Euangelium, suffi-
 cit tamen vno p-ter, si copia fratrum deest.

De Hebdomadario Capitulum. ix.

Hebdomadario diuini officij nullus sacerdotum
 preter dñi Prepositum et procuratorem o-
 mittat p-tere, sed p-ter transeat, a seniore vsq; ad iu-
 niorem sacerdotem. Quando vero quis impeditus, ne-
 quit offi.

requit officium ebdomade suae, in suo ordine perficere, se-
quens cum officabit, et postea cessante impedimento sup-
pleat quod neglexit, exceptis hijs, qui infirmitate impediuntur.
Eodem fiat de ceteris officialibus chori et ministris altaris.
Si vero hebdomadarum a sola missa impedire tunc p se
subrogat alium, p missa cantanda: sed chorum in alijs
p se officium non omittat: **P**rovideat denique diligenter
ne in divinis officijs aliquam negligentiam committat
vel aliter, quam brevitrium habet, cantet vel legat. Ca-
pitula ad omnes horas et collectas ad horas minores, di-
cat stans in stallis suis sub nota iam consuetis. **A**d prima
et Completorium Capitulum, preces et collectas, dicat absque
nota: **A**d matutinas et ad vespers, dicat collectas in me-
dio chori, cum nota: **I**n fine quoque summe missae, post
ultimam collectam, semper adiungat hanc clausulam
Et famulos nostros antistitem et reges nostros, cum omnibus
ipsis commissis ab omni adversitate custodi, et pacem hi-
am nostris concede temporibus, et presta nobis salutem
vite consumationem. **P**er dñm x̄p̄m excepta missa definitio-
rum, et quando habetur collecta **P**ietate x̄p̄i **M**issam
conducit.

conventualem seu summum officium hebdomadary cantet
Et si occiderint duo officia una die cantanda, ipse illud de quo
hunc canonem habet cantabit: Aliud expediat primis
vacans, nisi unum illorum ad prelatum pertineat, quia
tunc aliud hebdomadary persolvat. Sacerdos publicam
missam cantaturus moveat extra chorum illig hunc quam
officium sequitur ad se preparandum, ministri vero sub tertio
psalmo exeant. Sal et aquam dominicis diebus benedicat
plebani.

**Quibus diebus propositus vel se-
nigr degenus debeat officiare. Ca. x**

Propositus in summis festivitatis omnibus
officiabit. potest etiam alijs diebus can-
tare summam missam, cum sibi placuerit. Sit
etiam continuus in celebratione, quantum cura rei fami-
liaris admittit et causa legitima non impedit. Dns de-
cantat in mediocribus festivitatis prout Apostolorum
cantabit summam missam cum omnibus horis cano-
nicis totius diei exceptis secundis vespers: Officiabit etiam
pro Dno prelate in choro, quando Dns prelati cantat
officium, exceptis primis vespers et matutinis. In solle-
mnitatibus

mitatibz Natiuitatis Domini Pasce et Penth. prima
die dñs Praeposito v. v. die Decand. 3. Semor of
ficiabit summum officium. Capitulu. xj.

De Cerimonijs in officio Misse

In summis festis, ppulsationes habeantur ut
moris est, et cum ministris diuinum officium
peragatur: Et si sit ibi copia psonarum, taliter per
datur ad missam: Primo duo acolyti, vel duo sco
lares ferentes terros accensos, deinde alig nicensium
portans superlucis et zappa induty, deinde subdiaco
ny cum textu euangeliarum. Demiteps Dyacono tali
tem deferens, Ultimo Sacerdos. Nō venientes ex hanc
Stia ante altare, ministri cum candelis ad cornua
gradus inferioris: subdiacono a sinistro et diacono
a dextro latere sacerdotis stabunt. Et tñ duo cum
Sacerdote gfeSSIONem dicant, quia dicta, accedant
ad altare, et ibi subdiacono, textum Euangeliij in
sinistra parte altaris sacerdoti porrigat ad osculandū
postea vadat ad locum suum. Dyacono vero pparat
calicem et exponat corporale tempore debito, et ad sin
gula re.

quila respondenda respondeat **Sacerdoti** **S**ubdiaconus
 vero semper uniformiter stabit iuxta altare: In prepara-
 do calicem **S**ubdiaconus porrigat **Sacerdoti** ampullas: Pre-
 parato **Calice** **Sacerdos** si placet pergat ad sedendum, quoniam
 cantus est plerumque, ministri vero iuvando vadunt ad hoc.
Ad legendum **Evangelium** **Diaconus** petat benedicti me-
 dicando. **Tu** **Deus** benedicere. **In** **fronte** **Sacerdote** **Deus**
 sit in corde tuo **Deus**, quo facto surgat et in medio altari
 crucem faciat et osculetur, sicque vadat ad **Evangelium** lege-
 dum. **Et** cum dicit **Sequentia** **S**eti **Evangelij**, textus
 evangelij crucem signat, postea fructum, ut ostendat se disci-
 pulum illius fore qui crucem per totius mundi salutem porta-
 vit. **Deinde** os et **Oratio**, ut omnis vana et immunda
 cogitatio ab eis corde pellatur: **Ad** **ventum** etiam **dis-**
cere, cum **Evangelium** legitur per utramque partem **Diaconi**,
 vna a dextris et alia a sinistris: **S**ubdiaconus quoque in-
 consim habens, micret **Diaconum** cum respondet **Glo-**
ria tibi domine, stans sibi a sinistris. **Idem** faciat circa
 finem **Evangelij**, dehinc micret officiantem, postea va-
 dat ad locum suum: **Diaconus** finito **Evangelio** osculetur
 librum.

et deinde prima
 et semper
 illi. xj.
 illi. xj.
 es habent ut
 diuini officii
 dem taliter
 liti, ut dicit
 alij in officio
 deinde subter
 Diaconus ali
 quanta depa
 sit ad coram
 et dicitur
 et huius
 ta, articulo
 Evangelij in
 ad quoniam
 no vero huius
 bito et huius
 quare.

librum deinde porrigat eum sacerdoti ad osculandum.
Postea dicto offertorio, maxima cum diligentia ad do-
minici corporis et sanguinis mysterium seruetur.
Alaronq[ue] fundat **S**acerdoti aquam ad lotionem manuum.
Subdiacono coaptet sibi pannum mundum ad tenen-
dum patenam in loco suo: **D**yaconus cum **S**acerdos se
preparat ad oblationem a latere eius dextro stabit, re-
uerentur inclinans, et calicem cum patena super al-
tare tenens, porrigat **S**acerdoti, **S**acerdos signum
crucis super oblatam faciens dicit. **I**n nomine patris
et filij et spiritus sancti, ut moris est. **P**ostquam **S**acerdos
deposuit hostiam de patena **D**yaconus iterum inclina
teneat calicem ambobus manibus et osculando pedem
calicis, porrigat eum **S**acerdoti, deinde patenam subdi-
acono, quam accipiens, panno mundo cooperiat, sicut
coopertam in dextera teneat in loco suo, usq[ue] dum **S**acer-
dos cantabit. **P**anem nostrum etc. **F**acta oblatio-
ne **D**yaconus porrigat **S**acerdoti incensum, qui incenset
oblatam p[er] medium crucis, deinde circum altaris, de-
mum p[er]sequatur **S**ecretam et cetera ad **C**anonem p[er]tine-
ntia

13
tia cum diligentia et deuotione ut expedit. **A**d eleuati-
onem ambo ministri flectunt genua ppe sacerdotem,
casulam simul leuantes, completaque eleuatione reuer-
antur ad loca sua. **D**icto vero panem nram cotidie
anum **D**yaconus recipiat patenam subdyaconi, et por-
rigat eam **S**acerdoti ad osculandum. **D**einde **S**acerdos
agat ut in missa **P**riata. **S**umpto **S**acramento cali-
cis **S**ubdyaconus fundat ad ablationem, **D**yaconus por-
tet librum ad dextram altaris, componatq; corporale et
subdyaconus calicem. **I**te missa est, cantet **D**yaconus verte-
do se ad populum, non autem se uertat cum cantet **V**ene-
dicamus uel requiescant in pace, finita missa, eodem mo-
do intrent sacristiam quo exierunt, et descendentes de al-
tari flectent omnes simul genua in gradu inferiori, subdy-
aconus a sinistris et **D**yaconus a dextris sicq; recedant:
Idem ordo amministrandi seruetur, quando dno ministrat
in diebus non sollempnibus, absq; tamen thurificatione, et
ceris accensis ad **Q**uangelium. **Q**ualiter
se habere debeant sub officio **M**ysse
fratres Capitulum xij. **D**
Fratres

Fratres conformiter se habeant sub officio mis-
se, iustando, flectendo et sedendo, orationibus et
meditationibus insistant, cum non habeant can-
tare per choro: libros per tunc non legant, exceptis
mensis et predicatorum populis. Quando aliquid con-
tuitatur, omnes cantent: Quando lectiones Epistolae
Evangelium ne Collectae leguntur, ita illis intendant,
sicut illis sermonibus vel exemplis, quia ad vitam eter-
nam debent reformari. Et cum Respondet: Gloria
tibi Domine, Omnes se signo crucis inuicem in fronte
ore et pectore. Post Sanctus in plenis officiis usque
altare stant usque per omnia secula seculorum. Similiter
et in novem lectionum diebus, et a Pascha usque ad octa-
vas corporis Christi, in supra dictis diebus a Patre noster
usque ad Pax Domini, profundius inclinamus choro ultra
chorum. Quibus vero diebus a Sanctus usque ad Pax Domini
prosterminamus nos super formas. Item si duae missae uno
die cantantur, genuflexio post Sanctus, vel inclinatio
sub patre noster, usque ad Pax Domini, solummodo in illa
fiat quae per publico officio tenetur, videlicet sic ut in pleno
officio

19
officio inclinetur, incertis fluctat: et haec omnia
in choro fiant. **De Capitulo quon-**
diano post primam. Capit: xiii

Processus sibi Capitulum quoddianum secundum
breviarium in choro perficiatur, modo consueto. Nil-
tum nisi super salutem et rationabile videtur, quod palta
et quicquid illa videtur. Tu autem domine rex statim
per lectorem subiungatur. Abijt multitudo fidelium. Ad
quod presidens. Requiescant in pace. Amen. Deinde
ps De profundis clama: Requiem eternam rex Animas
de corpore quas rex Ayre: r: t: Pr m. Officiarius:
Et me nos: ps. A porta inferi: ps. Dne exaudi ora-
tionem rex Dremg: Absolve qs domine animas frim
nostrorum et sororum, benefactorum, parentum et om-
nium fidelium de profundis ab omni vinculo delictorum ut
in resurrectionis gloria inter sanctos tuos resuscitati respirent
per xpm dm nrm. Cetera ut consuetudo habet, et hoc
quodidie per totum annum perceptis tribus diebus antepasca
Sabatinis diebus, post purificationem mortuorum, sumi-
liter lector dicat. Abijt multitudo fidelium. Deinde procedat
ut supra.

ut supra. De Cursu Beate Virginis et Agenda seu Vigiliis mortuorum. Cap. xiii

Quod in Beate Virginis p totum annum in choro dicatur, modis et temporibus hactenus consuetis, cum debitis pausis et distinctionibus: Insuper volumus ut qui ipsum in choro dicere, etiam excusa rationabili, excepta infirmitate, que legem non habet: q extra chorum unquam p solvant sup conscientia sua, ne de abstinencia suam, commoda reportent: Agenda quoq mortuorum, seu vigiliae, et Anniversaria benefactorum, et missae atq fundationes alie, fideliter et sine diminutione expediantur. Partim duas missas quotidianas, benefundatas, videlicet genealogiae Beate Schaden, que translata est tempore visitationis cum scitu et voluntate sup dictae genealogiae Schaden, de ecclesia Scti Joannis ad vocam Ecclesiam, ad Altare Scti Nicolai in mane legenda ut patet in literis remissis. Secunda missa est que etiam in sup dicto Altari S: Nicolai post primas legitur, et Appellatur Comaderin que etiam

se p auctoritate debet Confessores bene informare,
Principales casus reservandi sunt, qui apud secula-
 res omnino auctoritati Episcopali reservandi conse-
 tur, et in rebus, peccata contra substantia rati-
 le omnia videlicet. Proprietas, Intemperantia, In-
 obedientia, Conspiraciones, egressus de monasterio sine
 licentia, missio aut receptio occultarum litterarum
 seu manuscriptorum, revelatio secretorum Capituli q
 esse, aut ppter preceptum celanda erant, ceteris similes
Expedire tamen videtur ut Prelatus cui Confessionem
 vel pluribus vicis suas committat si confessor aliquando
 ppter aliquam necessitatem, minime tamen, vel ppter absen-
 tiam Plati, vel ppter aliquam causam rationabilem
 indicaverit fratrem confitentem, non statim remitte-
 dum esse ad Prelatum, et Confessus imporetur excommunicare
 aliquem alium Sacrum, quod tunc talis Confessor ab-
 solveret eum etiam a vinculo excommunicationis, si
 interisset, et ipse Confessus postea habita opportu-
 nitate huiusmodi casum etiam Plati suo Confessari.
Vbi advertant Confessores, quod quotienscumq; qd
 absolventes

16

absolueudo est ab excommunicatione, et ceteris suis peccatis, semper Absolutio ab excommunicatione, precedat absolutioem a peccatis, quia illa absolutio a peccatis videlicet, est Sacramentum, quod non debet impartiri excommunicato, nisi prius fuerit absolutus ab excommunicatione. Unde Prædicitur, ut Confessores sciant debitas formas utriusque absolutionis: et quibus modis atque personis debeat exhiberi, ne per errorem se mittant de casibus istis, ad quos se potestas eorum non extendit: Sint ergo Confessores vigilantes in attentione, benigni in compassione, et Circumspecti in consultatione, summo Caventes, ne ex eorum culpa, ipsi confitentes in sua devotione perturbentur: Et si contingeret, quod absit, aliquem confitentem, adhuc habere complacentiam de liberatam, in aliquo mortali, aut non pœnent caute ab omni mortali in futurum, aut alia de causa, non fore dispositum ad absolutionem Sacramentalem suscipiendam, ipsum nequam absoluat, etiam si postulet absolutionem: sed sibi suadeat, ut differat, quousque melius disponatur ad veram contritionem, licetque sibi periculum perniciteret

annūceret, et peccatum, si indigne suscipere absolūtionē,
ipsūq; hortetur ad orandum deum p̄ grā vere compuncti-
onis, et in communicet in tali et alii. **C**onfessor tamen.
Caveat, si huiusmodi casus occurreret, ne revelet p̄sonam.
Sūmme etenim cavendum est Confessori, ne unq; directe
vel indirecte, in generali vel particulari, possit haberi
in sermone vel alio modo percipi, per quod persona sibi
confessa valeat de culpa sua notari, quia secus faciendo
graviter peccaret: **N**ec debet in speciali aliquem cuius
confessionem audiuit, de Virginitate, vel innocentia iudi-
care, et hoc ne de alio, quem etiam audiuit possit oriri
suspicio contraria. **N**ec unquam debet, propter aliquos
generis peccati, Confitentē ostendere minorem familiaritatem
vel signa minoris dilectionis quam si nesciret eadem vi-
fore. **C**onfiteri etiam valentes, accedant humiliter et
devote et bene recollecti de suis culpis, ipsasq; succincte
et clare narrent. **A**lia vero que ad Confessionē non p̄-
tinent vel eam p̄turbant, omittant, quia in confessione
non sunt audienda vel tractanda nisi que pertinent ad eā
et hoc ut caveantur multa incommoda que evenire possēt
si aliter

17
si aliter contringat: Cum vero quis habet aliqua sibi
inimbecillia, confessori proponere, faciat hoc extra con-
fessionem, loco et tempore opportunis, et confessor benignus
se exhibeat ad consolandum fratrem temptatum: Est au-
tem competens hora confitendi in hoc monasterio post
matutinas et de mane ante primas. Omnes vero cave-
ant ne sub horis Canonicis confiteantur aut sub officio
sine licentia presidentis. In Confessione tam confi-
tens quam confessor genuflectant, nisi habeant cum
sua legitima impediens. **De Confessione
et Communione firmi non celebrantium, et quis
debeat de communicandis requirere et reliquias**

Exportare Capitulum xvj

Que et hoc utile duximus propter infirmi-
ores qui suos refugiunt fatari excessu, ut ante
festis hebdomadis ad minus semel, singuli suas faciant
confessiones horis congruis, nec pro hoc horas Cano-
nicas negligant vel sacerdotis pro eos impediatur. Quod
si quis neglexerit confiteri, notabilis iudicetur et pro
latum taliter corripatur ut emendetur. **Adm** **su**
entes de

C

entes de fratribus infra sacerdotium constitutis atq[ue]
conuersis, qui et singulis mensibus semel ad Sacram com-
munionem accedere debent. Die autem Communionis
omnes fratres Communitandi ac etiam ceteri post
Agnus Dei, processionaliter procedant ad altare ibi suc-
tendo. Deinde celebrans missam anteq[uam] sonat primam
ablutionem, reponat calicem, et stans lateraliter, intra
quam vertat Sacramento dicat expressa voce, confesio-
nem generalem, more solito. Qua completa accedant
Secundum ordinem, a ministris incipiendo, aut seni-
oribus tunc communicandis: Sacerdos vero cum reue-
rentia Sacramentum ministrat dicendo. Corpus d[omi]ni
n[ost]ri Ihesu xpi r[ati]o. Sumpto Sacramento recedant
ad loca sua inclinato capite, communicantes vero flechi-
tes ibi usq[ue] ad missae finem. **Qualiter prelati
debeat excommunicatione p[ro]ferre et quid debeat
facere q[ui] vult aliquem excommunicare. Ca: xvij**

Quilibet prelati collegiate ecclesie licet
subsit Episcopo est iudex ordinario sui collegij
et habet iurisdictionem cognoscendi et excommunicandi
debet t[ame]n

18
debet tñ Cavere ne excommunicet aliquem nisi p̄
monitione op̄tenti p̄missa, alias in p̄ssy ecclesie est
sibi interdicit, etiam si tñda fuerit excommunicationis
sententia. Et si tali dūcane interdicit ingressy fuerit
ecclesiam, et ibi celebraverit efficitur irregularis. Item
debet cō Cavty quando vult excommunicare, ut exco-
municatiōem in scriptis p̄ferat et causam excommuni-
cations conscribat: quare scilicet hūimodi excommu-
nicatio p̄ferat, et exemplum hūiq; scripturę excommuni-
catis tradat infra mensem post diem sententię p̄lati-
nis, si fuerit requisitus. Et hæc eadem in sententijs
suspensionis et interditi; debet observare, ne in r̄s pa-
nam incurrat. Et quis autem iudicium hūimodi cō-
stitutionis temerario violator extiterit, p̄ mensem unū
ab ingressu ecclesie et divinis officijs, nonerit se suspen-
sum. Et ibidem in fine d̄. Causant autem ecclesiarū
p̄lati et iudices vniuersi, ne p̄dictam suspensionis pa-
nam incurrant, quoniam si contigerit eos sic suspensos
diuina officia exequi, sicut p̄iq; irregularitatem non
effugient, iuxta canonicas Sanctiones. Sūp̄ quā vō nisi.
p̄ Sūm̄m

pe Summum pontificem poterit dispensari. Et dicit
Archidiaconus sup eod ca. quod omnes iudices privati
et singulares, hoc statuto comprehenduntur, ppter verba
generalia hic posita, exceptis Episcopis, quod ad pena
suspensionis: Verum autem hoc statutum intelligatur
si feratur sententia vaga aut incerta, de hoc ipse Archi-
diaconus ponit opiniones, credit tamen, quod equius sit
et magis cum textu concordat, quod intelligatur de
vagijs sententijs. **Capitulum xviii. Quis et quo
tempore celebrari debeat Capitulum Culpatum
et flagellij et de modo petendi veniarum in Capit.**

Uniuersitas inter fratres nunciat inter-
merata, nequa inter propositum et subdi-
ctum sint fumenta discordie, ni unum, nisi aliud necessi-
tas exigit, feriatis diebus aut occurrente impedimento
simpliciter. ix. Actionum die expediri queunt in Capitulo.
et ibi de incidentibus causis tractari. Imo salubris de ec-
clesiastica vel chanceryali obseruatione fiat collatio, qua-
tong p hoc et pterita corrigantur, et regularia obseruetur.
Prelatus ergo p se aut eo absente Decanus singulis septi-
manis

manis feriatis diebus ter celebrat Capitulum Culparum.
audiendo culpas omnium fratrum, post sextas, quia propter
populum quementer haberi antea non potest. Nunc
tamen post matutinam, vel completorium, nec ante diu-
na multum tractet de rebus exterioribus, sed talia ad aliud
tempus aptum referentur expedienda. Possunt etiam in
quorundam Capitulis, culpe particularis puniri absque
generali culparum proclamatione. Congregatis fratribus
in Capitulo presentibus dicat. Benedicite, respondentes a-
lii. Dñs sit psequatur. Benedicite et custodiat nos
omnipotens et misericors Dñs. Respondet. Amen. et solius
silentium. Quo soluto dicunt fratres Culpas suas sen-
dam ordinem, a senioribus incipiendo, et hoc in medio Capitu-
li, uno genu flexo, petat veniam dicens (**Modo**
proclamandis Communis) **Nec est culpa mea.**
Stationes et inclinationes in choro non diligenter serua-
ui: Erroris quandoque commisi in cantandis et legendis
et quibus non humiliavi me pro venia. Aliquando etiam tur-
de veni ad omnes congregationes chori et refectorij, et huius-
modi. Debitam reuerentiam superioribus et ceteris fratribus
et dominis.

et dominis meis non exhibui. **S**ilentiū nimis facile
solū locis et temporibz prohibitis. **C**um extraneis per-
sonis gheraty sum sicut licentia et necessitate. **M**atū
maturitatem in commūnibz congregationibz non serua-
m̄ 22. sic concludendo dicit. **S**up̄ his et aliis culpis me-
is peto veniam. **N**ec exurgat ante p̄sidentis p̄ceptū.
Et nota quod p̄sidentis diligentissime, modum peccati
naturam, moresq; hominis p̄pender debet, et sic se-
cūdūm exigentiam culpe et qualitatem persone
corripere et monere, et modum penitentię statuere
semper ut verity medicy, austeriora fomenta, graui-
oribz vulneribz, et leniora lenioribz imponere, ita
ut maioribz culpis maiorem seueritatem adhibeat
minoribz, minorem. **C**ommunes tamen pena p̄
minoribz culpis negligende sūt aliqui psalmi vel silē-
tium et hūgmōdi. **D**e modo **C**orrecti-
onis et pūitionis capitulū XIX.

Quiaam **C**anonicarūm v̄stritionū **E**p̄sc̄o-
pali p̄cipue iudicio p̄tendi, contemptores sūt
C̄qua pena ut ait **A**uḡst̄ in **E**ccl̄esia nulla maior eē po-
test̄ **D**eus

24
test) denotandum tamen hic est: qualem ceteri presbiteri
qui illis dignitate inferiores esse noscuntur in locis sibi
conmissis, in quibus Canonica vivunt, erga subditos quosque
delinquentes, auctoritatem corripiendi habeant. **Omni-**
sis igitur his, quorum etate delinquenti parcendum non est,
sed potius iuxta sapientis preceptum, eorum latera, ne in-
diversant viris assidua tundenda sunt. Qualiter erga ceteros
delinquentes iuxta divinam auctoritatem et sanctorum
patrum exempla id oporteat fieri breviter ostenderimus.
Si quis frater in congregatione Canonica constitutus hu-
ius canonice frequentare negligenter, ecclesiamque non re-
ligiose sed pompe et uel inconvulsa intraverit, et opus
dei negligenter exequi fuerit, ad communes congregatio-
nes venire distulerit: obedientiam sibi a superioribus suis
refusaverit, in legendo vel cantando, vel ceteris Ecclesia-
sticis disciplinis iuxta vires, studium non exhibuerit, de
claustris sine licentia exierit. **D**iscordiam, quam dominus
detestatur, inter fratres seminaverit, vel alia huiusmodi
agere attemptaverit. **N**ic primo, secundum **E**van-
gelium non solum semel, bis vel ter, imo crebrius ammonetur
et si his

et si his ammonitiombꝫ non assauerit, publica obli-
gatione corripiatũr. Quod si his remissis fuerit
ceteris sibi alimentis interdiktis, pane tantum et aqua
usq; ad condignam satisfactionem pastratur. Vinum
nec sic se correxerit, separatur a mensa et a societate
fratrum in choro psallentium, et seorsum in loco hui-
usmodi negligentibus; a **D**neposito constituto stare
coartatur, ut saltem rubore sequestrariis emendetur.
Quod si etiam tot saluberrimis ammonitiombꝫ et cor-
rigationibꝫ nec diũ paruerit, fiat pro eo ab omnibꝫ
grũnis oratio ut a domino saluetur. Postmodum si
psus in corrigibilis extiterit, ne in plures, cuius diu
serpant contagia, necesse est ut a societate ceterorum
ut pote diũ morbida, separatus publice damnetur.
Si quis in collegio Canonicorum culpam criminalem
admississe conuincatur, huic nulla dilatio est facienda
quando aut sponte pro commisso crimine penitentiam
agat, aut si agere recusauerit publica inuictetur pro
nitentia, sed et hoc nihilominus cauendum est, ne crimi-
na delinquentium aliorum rei liuore feriant, sed potius
Secundũ.

21
Secundum Augustinum sunt Criminum persecutores et ho-
minum liberatores, odio habeant vitia sed homines diligat.
Viderint quod in temptu Dyaboli suggestum est, diligant
quod dei bonitate creatum est, teneant in manu bacca-
lum et virgam Capitulum quo aliorum imbecillitates
spiritualiter sustentent. Virgam qua vitia desinquenti-
um zelo reformationis feriant. **Capitulum flagel-
li quotiens in anno, et qualiter celebrandum sit.**
Capitulum vero flagelli celebretur singulis annis bina-
vice. Videlicet semel in ultima hebdomada Quarta dñi.
et semel in ultima hebdomada Quadragesime die et hora
competentiori ordine et forma tali: Congregatis singu-
lis fratribus **(etiam novitijs)** in locum capitularem.
Praesidens dicat **Benedicite: Dñs: Benedicat et cu-
stodiat nos omnipotens et misericors dominus. Amen.**
Deinde **Cut maris est.** Singuli dicant Culpas suas
nec visdens cuius ptine minuat Iperialem emedu:
sed auditis culpis singulorum: faciat fratribus breuem
exhortationem secundum gram a deo sibi datam, de ob-
servatione vite et discipline regularis, vel de tribus sub-
stantiis.

stantialibus regibus: **Vel de Concordia et Caritate** m^o
tia habenda et huiusmodi z^o **Quia** finta **Quia**
deus dederit **S**ubmiserat dicens. **Clarissimi** **Fr**
multis deliquimus omnes et molientes fuimus proprie in
cultu diuino, ni obseruatione regulari: in correptione
fraterna et charitate mutua, et huiusmodi: nec est ho-
mo sub sole qui dicere possit. **Mundum est cor meum**
Uirg sum a peccato. **Toty** enim mundi in malig-
no positi est, et omnes homines declinauerunt si-
mul inuiciles facti sunt, non est qui faciat bonum
non est usq; ad unum usq; ad illum qui ueram habet
charitatem. **Dei et proximi**, que nos unit **Deo**. **Vnde** si
dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seduci-
mus et veritas in nobis non est. **Imnes** enim pecca-
uimus **Ad Romanos** **et** egimus gloria dei, vnde
nisi penitentiam egerimus **Chiciz** **omnes** simul
peribimus iusto dei iudicio: **Sicut** enim **Deus** est
summe misericors, quo ad penitentes, sic e contra sum-
me iustus est quo ad impenitentes, nullam bonam
relinquens irremuneratum, nullumq; mali impunitum.
Ficty. n.

Iustus enim dominus ait ps: In omnibus vijs suis et
 in stationibus eius super omnia opera eius: Et quia deo
 quos diligit corripit. Flagellat autem omne filium
 quem recipit. **H**ortor subeant et nos disciplinam
 patris ut filij dei nominemur et simus cum omni
 humilitate q̄ poterimus in presentia vite, ne postea cum
 demonibus flagellemur in futura. **N**ulla enim fla-
 gella peccatoris, percutiens autem in domino **C**roce fla-
 gellum misericordia circumdabit. **S**i enim uos ipsos di-
 iudicaueris, non ultro iudicabimur. **E**t quatenus ista
 disciplina nisi si nulla sit, in misericordia tamen et
 propter obedientiam recepta, magnam habet remissio-
 rationem et spirituales significationem. **R**ecipitur
 enim in recompensam omnium negligentiarum q̄
 regularum disciplinam gesserunt, et in recompensa
 omnium negligentiarum flagellationis et quibus **V**ul-
 nerum christi atq; in remissionem omnium peccati-
 num venialium. **U**t autem digne et meritoria remis-
 sionem et absolutionem omnium peccatorum nostrorum
 recipere possimus, mundemus conscientias nostras con-
 fessione

essione generali dicentes. **C**onfiteor Deo patri
omnipotenti et vobis fratribus, quia peccavi nimis
in vita mea, cogitatione, locutione, omissione, opere.
mea culpa: Ideo deprecor gloriosissimam dei geni-
tricem Mariam: Beatum Augustinum et omnes sanc-
tos dei, et vos fratres orare pro me. **D**eservatur
vestri omnipotens deus, et divinitus vobis omnia pec-
cata vestra: liberet vos ab omni malo: conservet
vos in omni opere bono, et producat vos in vitam eternam.
Amen. Oratio. II Adulgentiam remissionem:
et absolutionem, omnium peccatorum vestrorum, et spa-
cium vere penitentie, et gratiam sancti spiritus tribuat vo-
bis omnipotens pater et misericors dominus. **Amen.**
Sequuntur psalmi penitentiales. et post psalmos
An: sine gloria patri. **P**ostea sub psalmis dispo-
nant se singuli ad suspensionem flagelli sup scapulis
suis, denudando se nudius usq ad Cingulum. Et tri-
mo flagellentur videns a seniore, deinde singuli a pre-
sidente. **D**entur autem singulis cum moderamine
quinq; plage, ob memoriam flagellationis et quinq; vul-
nerum

nerium xpi. nec non **U**recompensam omnium negli-
gentiarum et venialium peccatorum. **Q**uibus receptis, et
septem psalmis finitis dicatur an: **N**e reminiscaris
domine delicta nostra, neq; peccatum nostrorum, neq;
iudicium sumas de peccatis nostris: sed parce. **Et** **Et**
peleison. **P**ater noster. **E**t ne nos iudicas in tra-
tationem: Sed libera **et** **D**ne exaudi non secundum
peccata nostra facias nobis: neq; secundum iniquita-
tes nostras retribuas nobis. **D**ne ne memineris iniquita-
tum nostrarum antiquarum: **U**to anticipent nos miseri-
cordie tue, quia palpens facti sumus nimis. **D**iu-
na nos deus salutaris noster: et ppter gloriam nomi-
nis tui domine libera nos, et propicio esto peccatis nostris
ppter nomen sanctum tuum. **M**iserere nobis dne
misericordiam tuam: **E**t salutare tuum da nobis. **D**
Dne exaudi orationem meam: **E**t clamor meus ad te
veniat. **D**ominus vobiscum. **O**remus. **Q**uis qui
culpa offenderis, penitentia placaris. preces populi
tui supplicantis propicio respice: et flagella tua inuadere
que p peccatis nostris meremur clementer auerte.

Parce.

Parte dñe parte famulis. **P**ro
tionibz castigati in tua miseratione respiciant. **P**ro
te domine clametes exaudi, et dominum recitacione no
strorum tribue remissionem, ut qui p delicta
tuis te affligimur et flagellamur, misericordia tua
mente veniam consequamur. **O** Deus cui propitium
est miserari semper et parcere, suscipe propitius preces
humilitatis nostre, ut fideles tuos quas delictorum ca
thena constringit, misertio tue pietatis absoluat.
Pro ista q̄s omnipotens deus, ut qui offensa nostra
per flagella cognoscimus, tue consolationis gratiam
sentiamus. **O** Omnipotens sempiternus deus, me
storum confortatio, laborantium fortitudo, perveniunt
ad te preces de quarumq; tribulatione clamantium
ut omnes sibi necessitatibus suis misericordiam tu
am gaudeant affuisse. **P**er dominum nostrum Ihu
sum xpm filium tuum etc. **D**enique sc̄m consuetu
dinem psidens recomendet orationibus firmi omnes be
nefactores monasterij tam vivos qm defunctos: Et tandem
concludat dicens. **A**diutorium nostrum in nomine dñi. **Qui**

**De petitione necessariorum in Capitulo.³⁴
et de discordia tollenda et hortatione seu col-
latione facienda. Capitulum. xx.**

Omnēs fratres p̄fessi solo Decano et Vestuario
demptis, Culpis suis in capitulo expeditis, ali-
quā re diligentes priore victum et libros, unguenti flexo a
P̄sidente petant. **R**espondeat P̄sidentis. concedant nobis
necessaria, vetera P̄sentent. **E**xpeditis culpis et peti-
tionibz fr̄m, statim de diuinis officiis si op̄ est tractet.
Demide **P**roposito, qui aliquid dicere habuerint, de se aut
de ordine, id loquantur. **D**emide **proposito** proponendis ac
ac pertractatis eisdem, **prolatus** fratres in spiritualibz
informet, et ad commune bonum exequendum, p̄is exhor-
tationibz aminet, magis in dulcedine spiritus quam p̄-
potentiam eos compellendo, nisi forte spiritu lenitatis
p̄ficere non valeret. **S**itq; circumspecto, ut mandatu
sua temperet discretu, et non nisi ex ardua causa sub-
ditis suis p̄cipiat vel aliquid iniungat in virtute Sancto
obedientie: **H**ortetur etiam eos ad unitatem caritatis
vniuersitatem, silentium, clausuram et ceteris obser-
uantias.

mansuetas regulare custodiendas, et sollicito vigilet ut pax
in Conuentu seruetur, turbatus vero pacis modis con-
gruis studeat compestere. Et ut pax magis conser-
uetur, quantum cum Deo potest, sollicita diligentia, non
facile prepositi dissentiat a gravi et rationabili
voluntate Conuentus uel Consilio et petitione eius. Si
uero inter fratres aliquos, quacumque occasione fuerint di-
scordia, aut odium, quod absit, ceteri, prout poterunt, ad
vniuersitatem eos reducant. Quod si nequeunt, ad
latium uel Decanum, sine dilatione res reducantur, qui
sollicite tales ad pacem studeat reuocare. Discordis
denique, donec ad concordiam uiderint, diuina celebrare
non presumant. Et si seget fecerint, poena condigna corripi-
antur. Horretur etiam preuidens, ad orandum pro
bono statu Ecclesie, et specialiter pro hijs cum quibus
habetur fraternitas, et pro benefactoribus et fundatoribus
Monasterij, uiuis et defunctis, et seipsum et bono statu
monasterij. Postea pro defunctis Prelatis et fratribus
Conuentus, et Parentibus, et omnibus fidelibus defunctis.
Hec tamen commendatio potest abbreviari secundum
quod bre.

quod breuitas requirit: aut plangari, ad orandum
25
tiam p̄ Domino Reuerendissimo Ordinario et omnibus
Prælatiſ Ecclēſiæ p̄ Rege, Principibus Comitatuſq̄
Et poſt commendatione p̄ſidens ſic dicet. Quos omnes
commendo ſcilicet vnoſ et deſinſtos orationibus ueſtris.
Deinde ſurgat tam cæteris dicens. Adiutorium noſtrum
in nomine Domini. Reſpondet. R̄m̄i facit cælum et terram.
Expedet etiam interdum p̄pter ſiſta occurrentia poſt
Capitulū, vel alia hora competentia, p̄ſidentem fa-
cere exhortationem ad fratres, pro deuotione et fructu
ſpirituali acquirendo. Quod ſi fieri nequit, ordinet
aliū p̄ ſe ad hoc aptū. **De Cauenda re-
tractione, vel reuelatione geſtorū in capitulo.**
Et quid ſit Carere voce Capituli, Caput: lxxj.
Quid ſi auditis et tractatis in capitulo non ſit
tractatis extra Capitulum, vnde contentiones
et offenſe oriri poſſent. Neq̄ ibi auditum aliquid vel
factum quis alii poſtea p̄ſumat obijcere quōquomodo
Præcipue etiam cauatur ne quis reuelet perſonā nō
Capitularibus, vel à Capitulo excluſis, culpas alicuius, vel cau-
ſas ſecre.

D

ſas ſecre.

has secretas, in capitulo tractatas. Ceteris autem capitularibus revelari possent, nisi eos huiusmodi cause tangerent, vel nisi propter preceptum Plati vel aliunde rationabiliter debeant absentes latere. Qui contra fecerit graviter puniatur, aut careat voce capituli. Carere voce Capituli, est secretis tractatibus ubi consensu totius Conventus requiritur non interesse. Qui huiusmodi parte subiacent, culpam suam ante alios confessos dicant. Deinde Capitulum egrediuntur ad Officium fusiim. Si tamen placet Prelato potest eos ad partem interrogare de tractandis, sed ad hoc non obligantur.

De temporibus et locis quibus silentium et loquendum est secundum Chartas. Cap. xxij.

Secundum Canones sanctorum in omnibus Monasteriis, perpetuum silentium servandum. Et in oratorio, cubili, in refectorio, et dormitorio. Quis superpositis a signo profectione quod fit ante Completorium usque ad mane post Capitulum, et audito signo ad tertiam iterum silentium teneant usque post Nonam. In diebus vero festis omnium solvitur silentium post sextam et loqui possunt

26
possint usq; ad nonam. Deinde post gratias iterum solutio
silentium usq; ad vespere. **A**ne vespere vero silentium tenet
usq; post cenam, et tunc iterum loqui possunt usq; ad sig-
num quod fit ante Completorium. **E**t dominus Prae-
latus similiter post Completorium cum fratrib; fideliter
silentium teneat, nisi vrgens causa aliud exposcat. In
dictis locis tamen cum necesse fuerit loqui poterunt vni-
ta oratione et imperfecta. **Q**uid frater suum dice-
re debeat et quid nostrum, et quomodo sit appellandi. **Ca. xxviij**

Nihil frater suum appellet singulariter, sed omnia
nostrum, nisi de culpis et parentib;. De his so-
lis dicat, meum vel mea. Si quem fratrem nominat
nunq; prius nomine appellet, sed semper adiungat
Dns si est prespiter, si vero non est prespiter, semper ad-
iungat frater. **N.** fac hoc et huiusmodi.

**De Refectorio et preparatione mensae, et de benedi-
cite ante mensam atq; gratias post mesam. Ca. xxviij.**

Refectorium semper mundum teneat, cum sa-
lis attinentijs, quib; providere habet vestiarij p-
conuersum vel p alium famulum discretum ad hoc de-
putatum.

pūtatūm. **A**d Refectoriūm laici sine sacri presidentis nō
introducantur, tamen matūri viri aut **R**ehgūsi, qui sūnt
facultores monasterij, possunt interdū ad Refectoriūm
mittari si illud desiderant: **N**ūq̄ deniq̄ quispiam ex
transeorūm intersit penitentij fratrum. **S**i non habe-
tur Refectorarij specialis, tūc ad ministras mensę p̄-
tinebit, mensas fratrum p̄pararū cū suis p̄tinentijs,
tempore congruo ita ut hora refectiois singula sint p̄pa-
rata, ne sub lectioe strepitu fiant. **R**efectorarij si lai-
cy est videtur sit superlicio simplici. **C**onuersi vero et aliq̄
p̄fessi ministrent in habitu suo, accincti linteo, ne dehe-
rent habitū: **L**auatoriūm quā sepius mundetur et a-
quā semp̄ habeatur vivo. **D**e mane ante prandium lec-
tor et seruitors sub penultimo ps̄o chorūm p̄eant, et
de ofla p̄libationem recipiant, sua p̄confortatione: **E**rgo
si q̄ fratribz de choro, facto modico intervallo, pro fr̄m
necessitatibz p̄pediendis, si omnia sūnt parata in coquina
et in refectorio, fiat signūm p̄ fratrum aggregatione, ad
quod omnes sine dilatione conueniant cū silentio ante
Refectoriūm. **D**einde ordinato et cūm reuerentia refecto-
riūm in ..

27
xium intrent, ibiq; stantes singuli in loco suo, **presidentia** in-
choante. **Benedicite**, sub nota, cuncti respondeant. **Dñs**.
sicq; cum his commesturi sunt, ad prandium dicant **Ps**.
li dimmum in te sperant **Ps**. **Ad cenam** vob quando so-
lum semel commesturi sunt. **Ps** **Edent** pauperes et si. **Ps**.
cum **Gloria patri**. **Et dicto Kyrie**. Omnes se pfundiq;
inclinet, quousq; ille qui illo die publicam missam can-
tauit, dicat in medio refectorij **Et venos viduas**: et de-
derit benedictionem illam videlicet. **Dremq; Benedicite**
domine dona tua, que de tua **Ps** **Quia data** frater se-
erigant dicentes. **Amen**. Deinde lector in medium ve-
niens dicat nichil. **Tube dñe benedicere**. **Acceptaq; be-**
nedictione hac a presidente. **Ubo potiq; celesti reficit**
nos gratia chrj. **Vadat ad legendum**. Deinde omnes dicat.
Deus charitas est et qui manet in te **Sicq; sedevit ad me**.
sam ut moris est. **Cumq; lector rubente pside** dixerit
Cu autem domine miserere nobis: omnes sedendo respondeat
Deo gratias, nec surgant, quousq; **Ps** **fidens signum ad sur-**
gendum dederit. **Postqm vero surreverint**, consistentes
ut prius **Ps** **fidens cum his commesturi sunt** dicat hinc ver-
sum ad.

sum ad prandium. **C**onstituantur tibi dñe omnia op-
erata iſe **G**loria patri et. **D**emide qui publicam mis-
sam cantauit **A**d prandium quidem. **A**gimus tibi
gratias omnipotens deus p̄ omnibus beneficijs tuis q̄ vi-
uis et regnas deo in seculis seculorum. **A**d unum vero,
Benedictus deus in domis suis iſe **D**icitur Amen in
minoribus precedentibus vadant Cantantes deinde psalmum
Agimus tibi gratias ad chorum finitum ibidem psalmo.
Terrie. **P**ater noster iſe **O**fficium dicat sub nota.
Et ne nos **X**. **D**ispersit dedit pauperibus **X** **B**enedi-
cam domino **X** **I**n domino laudabitur anima mea.
X **M**agnificate dominum mecum. **X** **S**it nomen domini
benedictum. **O**remus: **R**etribuere dignare domine
omnibus nobis bona facientibus p̄pter nomen sanctum
vitam eternam. **A**men. **B**enedicamus dño. **D**eo
gratias. **P**ostea presidens dicat. **E**t anime omni-
um fidelium defunctorum, p̄ misericordiam dei re-
quiescant in pace: **D**emide iterum dicta dominica
oratione ab omnibus sibi iungat. **B**enedicite **R**esponde-
bit dñs. **P**rosequatur. **D**eo det nobis suam pacem. **A**me
Demide

78

Venide, si non sunt Cantate, unusquisque vadat ad locum suum.
Cum vero ministri in mensa reficiuntur, servatur eodem benedi-
cite et gratias, sicut domini in Refectorio. Ceteri qui in-
ter sunt maturitatem servant, ne in mensa, aut gratiarum
actione impediuntur. **N**odus praebrutus per totum annum
servetur, exceptis tribus diebus ante pascha, tunc enim omnes
fratres ad vesperandum, signo ad tabellam dato refectorium
ingressi suspendere nichoante omnes dicant versum. **E**t
pauperes, sine Gloria patri. Subiungentes feria quinta
Christy facty est 29. **F**eria sexta. Proprio filio, et Ba-
batho. **I**n pace facty est 29. **P**ater noster 29 sine Et
in nos, sed dicto simpliciter a **D**isidente benedictione.
interim lector vadit ad legendum, et legit sine titulo.
Post Cenam decantat ab omnibus **M**emorian mira-
bilium subrum 29 sine Gloria patri, subiuncto a **D**
sidente. **B**enedicty deo in domis suis 29. **Q**uo dicto
sequatur psalmus. **M**iserere mei. **C**um paupis et sine
nota, et sine Gloria patri, ad ecclesiam vando, addito ver-
su **C**hristy facty, vel **I**n pace facty 29. **S**ecundum exigentiam
dici cum dominica oratione, **p**ostea concludatur cum
aliquo

aliquo versu pmissorum. Per eosdem etiam verbor solia-
tur silentium: Infra octavas pasce tam ad cenam quam
ad prandium dicimus. **N**ec est dies quam fecit dominus etc.
Et infra octavas Natiuitatis dñi. Verbum carnis factum
etc. utrumque cum gloria patri etc., cetera ut moris est,
per annum.

**De disciplina in mensa et de
moderata commestione. Capitulum xxv.**

Altequam lector duos vel tres versu de lecti-
one pferat, nullo ante pudentem manum
suam in mensam mittat, neq. noscentes alios
conspiciat, sed religiose et honeste quisq. comedat, cum
gratiarum actione, sumatq. de cibo et potu, non ad volup-
tatem, sed ad necessitatem, memor Apostoli dicentis.
Desideria carnis non perficietis. **E**t sicut regibus dicit:
Non solum fauces sumant cibum, sed et aures etc. **D**ignes
autem simul comedant in refectorio, nisi quosetas
uel infirmitas grauat, aut occupatio temporalium impe-
diat. **Q**uod si aliquando contingat sedentibus alijs, quem-
piam non adire, postea veniens, in medium prodit, et
sola nichil ibidem, ore tñ benedicite ad intyrum dicit
postea in

29
postea inclinet se p̄sidenti et figny christi, sic p̄cedat et
sedeat in ultimo loco mensę. **U**nime quęq; bibant nisi
duaba manib; cyphim tenendo et sedendo, et hoc in mona-
sterio. **E**xtra vero manasterium coram alijs hanc
consuetudinem non habentib; non est necesse illud ob-
seruare. **N**ullę deniq; cibitiam in mensa lapsę uel aia
stidore bibat, uel alios alius neptinentes faciat, uel ni-
quietudinem aut strepitum, ibidem concitet, sub pena
condigne correctionis. **E**t ne longa fiat mora in mese,
omnes conent; ut cum p̄sidente parati sint in omni-
b; . **S**i quis uero in hoc dilationem fuerit, seruet corā
se cibum et comedat ut cupit, sed ceterorum scitelle le-
uente qm̄ eas a se elongauerunt. **D**e com-

medentib; extra refectoriū uel monasteriū capi

Quandocūq; p̄laty cum aliquib; **xxvi**
fratrib; uel hospiti; aut fratres aliqui in mo-
nasterio extra refectorium comedunt, dicto benedicto ut
moris est dicitur in Refectorio, lectioem̄ principis mensę
et in fine habeant, p̄ benedictę, silentium soluat.

Circa finem mensę, dicto p̄ lectorum **U**ntem **Prę**
sidentis

fidens dicat Et anime omnium fidelium etc. **Benedicite.**
Deo det etc. **D**icitur autem semp. **Benedicite** et omnes
 gulete, nisi adessent notabiles hospites. **T**unc enim p[er] psal.
 mo. Misere mei, dicit poterit. **L**audate dominum omnes
 gentes: Cetera ut moris est. **De abstinentia:**
potu nonaruz et collationis. Cap: xxviij
Et quia Canonici regulares sub regula S[an]cti
 Augustini militantis carnem suam abstinentia
 esse et potus, quantum validitas permittit
 domare debent, ordinamus ut **D**epositi et fr[ater] sui **C**rispi-
 nis et debilib[us] exceptis **D**ob memoriam et reverentiam
 Domine passtonis, singulis sextis feriis p[er] totum annum
 unica refectio[n]e contenti ieiavent, sed uti possunt lac-
 ticinijs, si tunc utantur hijs, cum quibus comedunt. **S**in-
 onis quoq[ue] et his feriis ab esu carniu[m], potu[m]q[ue] annu[m] ab-
 stineant, et a pulmentarijs cum pinguedine carniu[m] totis
 excepto die natalis domini: **A**lac enim die semp[er] carni[bus] ve-
 ti licet ni quancu[m]q[ue] feriam venerit: **I**n adventu etia[m]
 domini et ni sabbato ante ipsum adventum, ac visi-
 lia **S**: Augustini, necnon et corporis xpi, cum omis et
 quibus quadragesimalib[us]. **D**um vero sunt octo. **L**acticinijs
 conventum p[er] ipsum etiam ieiunt.

30

lactem ieiunent: ferijs vero 2° et 3° quinquagesima se-
 militer in cibis quinquagesimalibus ieiunent. **A**lia autem
 ieiunia regularia et collationes obseruari debent quemad-
 modum ea omnia etiam in alijs monasterijs dicti ordinis
S. Augustini et **benedictinorum** regularium obseruantia in si-
 milibus solita sunt obseruari. **F**eruentia vero ab ecclesia in-
 stituta sicut ceteri christi fideles obseruari tenent. **N**otandum
 in carta similiter prohibemur ab esu carnis singulis ferijs
 secundis per totum annum, usque nichilominus ipsam cartam.
Sed quia carta per causa **R**enerendissimi domini **domini Tho-**
mas felix recordationis **Constantiensis** **Episcopus**, qui
 et huic monasterio cartam predictam dedit, et presentia
Statuta confirmavit, super hoc misericorditer nobiscum
 dispensavit, anno **græ** 1492, quinto **Calend.** **Augusti**.
Vnde licite ferijs secundis carnis vescimur ut ceteri christi
 fideles. **I**tem a festo **pasce** usque ad festum **Michaelis**
 post lectionem regularem conueniant fratres facto pulchro
 ad potum nonarium, et bibant bina vice qui voluerint cum
 silentio in loco per **Prepositum** ad hoc deputato, dicatur
 primum, ministrans potum **Psidentij**. **Benedicite** **de**
Prepositum

Presidens. **D**ñs. Potum servorum suorum benedicat
 rex Anglorum. Amen. Post primam benedictionem
 ministri **P**residens misticam et fr̄s plegant lectiones
 suas matutinalis coram pedagogo vel Decano, facta
 Denide secunda bibitione **P**residens dicat. Adutorium
 nostrum in nomine domini r̄y. Et tunc omnes ad loca
 sua redeant. Item q̄ datur poty collationis lector di-
 cat. **I**nbe dñe benedicere. **A**c **P**residens. Noctem quietay
 finem bonum, vitam perpetuam tribuat nobis omni-
 tens pater et misericors dominus. Amen. Denide post
 modicam lectionem **P**residens benedicat potum hys
 bis. Potum servorum r̄y ut supra, et tunc bibant qui
 voluerint, et lector iterum proseguatur lectionem. **F**ini-
 tay collatione lector dicat. **T**u autem domine r̄y
Similiter fiat cum collatio legitur hora sua, sine potu
 nisi in dieb; excepta benedictione potus: **A**nti. **C**omple-
 toriam vero collatio legitur hora sua, sine potu, nisi in di-
 eby ieiuniorum tunc detur eis alius non vel q̄ petunt licen-
 tiam, potus non denegetur. **D**e lectoribus
mense et modo legendj capi: xxviij

Ad mensam singuli fratres legant secundum ordi-
 nem, excepto decano et procuratore et quos Pla-
 tus ex causa notabili cum consilio senioris partis decr-
 nerit fore supportandos. Ad lectorem pertinet diligenter
 providere lectionem, et qualiter sit legendum. Ad benedicti-
 onem mense cum alijs in loco suo stet et in medio stans
 anteq̃ vide domine, dicat, se inclinet it̃q̃ est supra. Attra-
 dat diligenter, ut si in aliquo emendatione, ab eo qui emenda-
 re habet, ut humiliter hoc suscipiat et excusetur, nec se
 defendat aut mormuret, sed sicut emendatur sic legat.
 Et si emendator, amittit aliquid resumendum, restituat.
 finitay lectione semp̃ signet cum regit̃r ubi dimisit
 ut sciatur postea ubi incipiendum sit. Et si literati extra-
 nei interfuerint decano ordinet aliquem bene legentem.
 Cum autem circa finem mense lector ad signum sibi fac-
 tum. Tu autem domine dixerit, statim librum ad locum
 suum reportet.

**De libris ad mensam legendis
 et lectionibus pro collatione. Cap. xxix.**

Ad mensam libri legantur autentici, puta
 Biblia, Omnia et sermones s. Augustini ser-
 hardi

hardi et huiusmodi: Item libri moralium Gregorij. Vi-
 tus patrum et aliorum sanctorum. De omnibus tamen
 scriptis legitur textus biblie, propter sanonice scripturæ notitiam
 acquirendam: Ad collationem passunt legi alij tractabili-
 pta flores beati Bernhardi. Dialogo & Gregorij
 Singulis etiam septimanis Regula Beati Augustini legatur
 ad mensam die Sabathi, vel alio Competenti. Et si non
 sufficit regula, addatur aliquid ex carta vel statuto, vel
 ex glossa Hugonis, vel Humberti super Regulam etc.

De lectione Regularij Sap: xxx.

Quod discendi studio deditur sunt in parte claustris
 hi simul discant. Ceteri vero unus cellas inter
 sibique discipline sedeant, legant et orant, ut tanto selectio-
 rit nulli alium impediat. Lectio quippe regularis iuxta
 regulam singulis diebus certa hora est facienda, hoc est
 hora 12 post prandium. Quando vero est ieiunium
 hora secunda post meridiem. Et debet lectio ad minus
 ad utramque horam seruari. Et sit fructuosus sit labor
 lectionis, singulis sermone Consilium Decani a librario
 concedantur libri sibi utiles, et materias incertas con-
 tinent

32

trahent usq; in finem. Visitet etiam Decano frequenter
 cellas fratrum, et videat diligenter ut quid quisq; legat ut
 p hoc valeat frim diligentiam perpendere, et negligētia
 redarguere: Nōs deniq; qm predicator habent uel colla-
 tiones f. cer. aut alios instruire, sufficientis libri gce-
 dantur. Et collecta talium, quib; indigent, non fa-
 ciliter distrahuntur: Scribere vel corrigere libros, qui
 p lectione regulari valent, p eadem reputari potest.
 tamen si necessitas non cogit ppter hoc lectio regulari
 omitti non debet. **De ingressu ad dormitori-
 um et sui recollectione post complet. Sa: xxxj**

Finito Completorio pgit totus Conuentus in dormi-
 torium stans ibidem p choros, quosq; data file-
 rit p ebdomadarium, benedictio dormitorij:
 Deinde omnisquisq; transiens ad locum suum cum silentio
 intracet, quicquid ni die fecerit, aut locutus fuerit, uel
 contaverit, et de perpetrato opere bono gratias Deo agat
 De culpis autem et negligentijs veniam a deo postulet.
 Cantent deniq; diligenter: Prulato et fratres, nesciant
 sisiones nocturna post Completorium ubi silentium
 Soluuntur

Solentur, aut bibitiones fiant, nisi aliqua necessitas
 aut adnotum notabilem hospitum, interdum aliud requirit
Lampas in dormitorio, p totam noctem ardeat, estate
 et hyeme, cui pvidere habet Custos ecclesie: **A**mitama-
 lutina omnes fratres ad dormitorio reuertantur, ni-
 si confessionis vel orationis causa quis habeat aliquan-
 tulum in ecclesia pmanere. **E**t in hyeme, q se cale-
 facere volunt, cappas vel superlicia in suis prius exuat
 cellis, sicq intrent calefactorium: deinde calefacti, non
 modo ibidem pmaneat, sed ad dormitorio reuertantur
 cum silentio et sine strepitu. **I**n vestibulo pvide nocturnu-
 liby nunq apparant in conuentu nec nudipedis, et ultra
 vnam horam post matutinas nulli se absentet a cella sua
 ibiq repanset eadem disciplina qua prius. **H**abentur etia
 in calefactorio post matutinas ardens candela p com-
 munitate, quam et procurator administrat: **S**imiliter
 et post Completorium et hoc tempore hyemis. **I**rdnat
 autem tam diu, quousq se calefacere possint. **D**einde extin-
 guatur p vltimum exantem propter succensionis pericu-
 lum: **N**ac etiam de causa nullq portet lumen ad cella
 vel ad lo..

33
vel ad locum secretum, nisi in locum ubi foras: **V**olunt
insuper ut secretum loci, equaliter omnibus fratribus pateat
sicque taliter integritatis disposita, ut nullus ab alio videri possit.
Ibidem denique summa semper teneatur maturitas et silentium.
Post completionem Platy vel Decany cellas firmi visitet
presentiam vel absentiam ipsorum scrutando: **E**t cum opere
etiam post matutinas, ne forte aliqui vigilando se gravent
et sic postea impotentes fiant ad vigilias regulares. **S**int
denique foras dormitorij, refectorij, ambitus et chori diligentiter
seruate, die noctisque, precipue tempore dormitorij. **S**i quis
autem seruis infringent, vel alias standulenter exierit dor-
mitorium, seu ceteras clausuras monasterij, is poen-
gravioris culpe puniendus foret: **S**ingule etiam celle
in parte anteriori fenestellas semper apertas habeant:
Quicumque per graves nequas et huiusmodi in dormitorio vicio-
sas inquietaverit, poenis dignis subiacet. **C**ustodiatque
inde diligenter, ne quis inquietet ceteros precipue in dormi-
torio existentes, et non tantum ut signa, que manus sunt de-
sint, sed et manus oculorum nequaquam dirigant ad lectum
ullius fratris, ut illic vel per momentum taceant. **C**eteris de-

Enis

niz dormientibus nulli p̄ter licentiam Plati a Dormi-
torio se absentet. **D**raposito tamen et officialibus, quibus
auctoritas effugit suspensionem; licet ad tempus sub dor-
mitione ex necessitate abet: **Delectis et nix**
fr̄m et disciplina in dormitorij Ca: xxxij

Omnēs simul in dormitorio nisi quōm in t̄mi-
tas aut Senectus id facere prohibuerit, dormiant
et singuli per singulas cellas et lectos quiescant: lectistru-
cia secundum dispositionem P̄positi accipiant. **E**t si fieri pot
sit matronium de lana, duo cūssini de plūmis, duo linthe-
amina. Tectura de panno uel pellibz sufficiens: mitral-
la noctūrnalis: **N**ec ḡmūmter concedantur nisi ex ali-
qua necessitate aliquid foret aliquid addendum. **Q**uod
fieri debet ad placitum P̄positi: **I**n lectis suis fratres
cum disciplina se collorent vestiti cum p̄s et sordidus noc-
turnali niduti desuper, cinctiqz cingulis dormiant. **D**uric-
non sine callig: limis et femoralibz inquam quiescant, se-
mionibus semper utantur die noctūqz: **N**ictal indecens aut
inhonestum gratulor in dormitorio, nec quicqz aliquem
in quietate p̄sumat. **C**aveant sumōpore fr̄s ne quicqz
indecentis

inhospitalium vicellis eorum appareat. Omnia enim honeste et ordinata debent esse in religione. **De custodia dormitorij et cellarum et de purgatione earum. Et quod nullus alterius intret et qualiter de cellis fratres sicut vocantur etiam. xxxviii.**

In dormitorio et cellis, omni tempore cum silentio et quiete considerentur, et omnis strepitus deuitent, ibique comedere uel bibere nullus presumat nec permitatur. Etiam dormitorium et singula cella mundè et honeste teneantur: Purgatio dormitorij gemitenda est alicui de familia monasterij, sed quilibet perijet cellam suam per se et quotiens necessarium fuerit. Si quis in hoc negligens reperiatur fuerit, in capitulo per Prelatum aut Residentem reclametur: Nullus frater cellam alterius, nisi presentia uel absentia inhabitantis ingrediatur sine licentia speciali superioris, que tamen absque magna et rationabili causa non est concedenda: Si quis alium de cella uult uocare non inhospitaliat sed ab extra manu moderare pulsset: Dormitorium per ceteris habitacionibus monasterij diligenter custodiatur, ne extranei aut familiaria

milia, et precipue sexus femineq; ingrediatur: Viri
tamen honesti de licentia Plati, p[er] edificatione co-
rum quandoq; introduci possunt: *Ex carta:*

Provideatur etiam de firma clausura dormitu-
rij et chori et alior[um] locorum necessariorum.

*De rebus ad cellas ocedendis, q[ui] fratres sibi in
vicem nihil concedat ultra triduz sine licentia.*

Item sunt fratrib[us] ad cel- *Capit: xxxiii*
las concedenda, primo omnia neces-
saria ad scribendum: Omnes enim
quantumcumq; fieri potest, discere debent scri-
bere, et cum non possunt, legere uel orare, saltem
scribendo temp[or]e in cellis utiliter deducant. *Secun-*
do omnia necessaria ad uendum. *Item* nullos
libros in choro necessarios in cella retineat. Nec
aliquid sit reponat, ut a superiore uelit fore occulta-
tum, quia p[ro]prietarius esset p[er] hoc curam D[omi]ni. Unde
cum sit reponant, ut facile conspici possint a stru-
tatore: Et si ipse interdum aliquid exportauerit
non debet quis ex hoc murmurare, aliqui si p[ro]p[ri]o
punitu

35

pūniatūr Si tamen aliquo indigeat ꝑ aliquā neceſſi-
tate, proponat eam ꝑlato, et ſicut inde diſpoſitum
fuerit contentetur. Item imagines pictas ad deuoti-
onem excitantes fr̄es habere poſſunt. Item cedulas
confefſionem caute reponant, ne quis etiam ꝑlato
eas inueniat: Nulli enim tales legere ꝑhas eſt. Veſti-
menta uel lectiſternia et huiusmodi alicui conaſſa nō
debet ipſe alteri ꝑcedere neꝑ ab alio talia recipere, neꝑ
alia hys minora, fratres ſibi nihil mutuo ꝑcedere de-
bent debent ultra tres dies abſqꝫ licentia ꝑſidentis.
Neꝑ etiam aliquis talibꝫ ſi caſu alicubi inuenerit uti
debet, uel ad cellam ſuam deferre abſqꝫ uoluntate et ſcitu
illis tui conaſſa ſunt, ſed eidem reſtituere uel ꝑſideti.

De forma et honeſtate habitꝫ Canonicoꝝ

Sanctꝫ Auguſtino In Regular: xxxv.
Regula de habitu Canonicoꝝ ſic ait. Nō
ſit notabilis habitꝫ uel ſter, nec affectetis ueſtibꝫ ꝑla-
tere ſed moribꝫ: Super quo hugo de Sancto Virtore in
expoſitione regule ſic dicit: fecit uir Sanctꝫ quod do-
cuit: Scriptum eſt enim quod ueſtimeta eiꝫ et calcia-
menta

imenta, nec nimium nitida, nec plurimum abiecta
sed ex moderato et competenti habitu erant. Ipse quoque
de se dixisse legitur. **F**ateor de preciosa veste erubescere.
Non enim decet hanc professionem: Talia debent esse
vestimenta clericorum, in quibus nihil nouitatis
aut vanitatis aut superfluitatis sit, nihil quod perti-
neat ad superbiam et vanam gloriam: **F**eromus.
Non tenera vestis sed mundicia mentis orationem
facit clericum: **I**n supradictis verbis licet **S**enato
Augustinus non exprimat formam habitus **C**anonicorum
Regularium; tamen ut uniformitas seruare possit de-
cet Religiosos et **C**anonicos istius **M**onasterij videlicet
Waldfee, talem volumus ut deseruant habitum.
Omnes tunice **P**ropositi et fratrum de albo tunc
panno fiant: **M**aiores tunice sint moderate am-
plitudinis et longitudinis, ita tamen, quod cincte
terram non tangerent. **A**b ante aperte sint usque ad
genua. **M**anice moderatam latitudinem habeant.
Pellicea maiora sint similiter formata, ut tu-
nice maiores. **A**mnicia sint pellicea, intus et extra
de pellibus

36

De polliibz tantum agnellinis: **F**estivale tamen almu-
nium **P**relati sicut consuetum est admittimus: **B**ir-
retis vero lanceis uti possunt nigris, mita et extra mo-
nasterium, quorum dispositio committitur arbitrio
Platorum. **C**arnificis utantur de mediocri panno li-
neo ab antea apertis usq; ad Umbilicum, et ultra genu-
a ptenfis, cum manicis simplicibz. **S**orrora nec sint
nigata uel plicata, in longitudine usq; ad mediam ti-
biam, et in lateribz circa oram clausa sint, in lati-
tudine quatuor digitorum. **N**unc habitum volumus ut
fratres die noctuz deferant mita et extra cellam:
Quia demiq; temerarie uel frivole eum deponant
ne sententiam excommunicationis incurant de facto.
Superbia festivalia et Sororia fiant de panno suffi-
cienti ad honestatem decentia. **F**erialia vero de sim-
pliciori: **I**dem fieri volumus et in ceteris vestimentis
ad honestatem pertinentibz: **P**allia, **C**alige, **C**appe
et **C**appucia, tantum de panno nigro fiant: **H**abeantq;
pallia incisiones a lateribz ad extendendum brachia.
Cingulis semper utantur simplicibz et nigris lati-
tudinis

dinis competentis, cum ferreis fibulis et circulis,
pro cinctura necessarijs, ornamentis ceteris amotis
Calceis etiam utantur simplicibus, longis uel breuibus
prout Praepositi disposuerit in monasterio uel extra
Similiter et bursae sint absque curiositate.

Quod fratres uniformes sint in usu vesti-
um et quales vestes deferre habeant in
hieme uel aestate. Capitulum xxxvi.

Praepositi et fratres in choro, Capitulo
refectorio et ceteris publicis locis semp
uniformes sint in usu vestium quorum
cumque, precipue superliciorum Capparum, Sarra-
orum et almutiorum, nisi ex causa rationabili ali-
cui aliter foret permittendum: **A** festo pasce
usque ad festum omnium sanctorum ad matutinas
usque post sextas, demde ad vigiliam et vespere om-
nes deferant superlicia. **S**ed a die omnium anima-
rum usque ad vigiliam pasce ad matutinas et dema-
ne usque post sextas. **D**emde ad vigiliam et vespere
exceptis summis festis, et aliquibus duplicibus, migras
deferant

37
deferant Cappas superpositis tamen almutis: Ad no-
nam autem et Completorium nisi nona predat pub-
licam missam uel alias esset ante prandium cantanda
Ad mensam et alijs locis et temporibus ubiq; ambu-
lent in sarrocis per totum annum. A festo uero San-
cti Georgij usq; ad festum Sancti Michaelis ex-
clusiue sulis superlicis induimur: A festo autem
Sancti Michaelis usq; ad festum Georgij exclusiue
super induimur almutis.

De Balneo Ra- tura et Tonsura. Capitulum xxxvii

Quamuis secundum Regulam videantur
balnea sanis non concedi, quia tamen bal-
neorum usus, longo tempore introductus est, et tota-
liter ab ipsis balneis abstinere, aut nonnum aut
nimis graue censetur. Adcirco ut ad Ceterorum obser-
uationem libentis et frequentis fratres procedant
indulgetur ut in monasterio semel in mense, nisi sub-
sit causa rationalis, et ut Prepositus ordinauerit uti
possint balneis. Et dum conceditur, fiat bene custodito
pudore, et nunquam inter personas seculares, et indui sar-
rocis.

nocturnalis. De uentibus colloquia secularia et
scurrilia: Singulis etiam Septimanis quibus non ha-
bet balneum, semel tantum fiat locio uel rasura ca-
pitis in stuba ad hoc deputata. Rasura capitis sic
fiat, ut Corona capitis, clericorum professorum et no-
uitiorum, sit maior secularium sacerdotum. Cuius-
ra sit usque ad medietatem aurium. **De minu-
tione sanguinis et disciplina minuentium.**

Siquis frater uoluerit san- **Cap xxxviii**
guinem minuire, prius in Capitulo licenti-
am petat, qua adeptus, minuat, et per triduum in
Infirmaria manens, quibuslibet necessarijs utatur
quarta uero die pastis unica refectioe in infirmaria
redeat ad Comuentum, et in primo Capitulo: uenia
petat. Minutio igitur sanguinis, temporibus congruis
petita, fratribus indigentibus permittatur. Prelatus
tamen in hoc caute agat et cum consilio medicorum, quan-
do commode haberi potest, ne admittat ubi obesse aut
non posse putatur. Data autem licentia infirmarij
prouideat de singulis necessarijs ad hoc, puta, uasa, liga-
turas

turas et huiusmodi, et per tempo minutionis cum con-
 silio pcuratoris, honeste, secundum qualitatem
 temporis, minutoribus pcurabit ut lautio ptractet
 quam ceteri: Nunquam totus Conuentus aut maior pars
 simul minuant, aut propter minutionem extra refec-
 torium comedant, sed semper aliqui aut maior
 pars in refectorio edat cum lectione more solito,
 Post Completorium hora debita sicut et ceteri
 ad cellas dormituum vadant.

De infirmitate et infirmis, Capitulum xxxix.

Oebet a prelato mansio infirmorum ac
 senum intra Clausuram Canonicorum fe-
 ri ubi suam possit aptissime tollerare inbe-
 cillitatem, quatenus ibidem et subsidijs Ecclesiasticis
 quibus indigent, et fratrum amuniculis misericor-
 diter sustententur, erga quos oportet ut ceteri fra-
 tres magnam exhibeant charitatem, scilicet ut eis
 operando subueniant assiduis visitationibus et scrip-
 turarum sanctarum consolationibus, necnon amni-
 nicula necessaria prebeant, ut impleatur in eis illud E-
 uangelicum

euangelium: **A**nfirma fui et visitastis me. **A**nfirma ..
ria quantum fieri potest sit constructa cum omni ..
bus que p sanandis aut patientig tollerandis infirmi ..
tatisq fratrum, fieri debent in officinis et distinctione
camerarum et lectorum cum suis attinentijs: **E**t in
his **P**relaty magnam diligentiam adhibere debet
ne (quod absit) per negligentiam **P**uisionem **P**latorum
detur subditis occasio incidendi iniuriam proprietatis
a quo p benignolam **P**uisionem **P**relatorum facile pr ..
seruantur. **Q**uando aliquis fratrum infirmitate
urgente compellitur egredi de Conuentu, **P**residenti illud
nisiunt, et licentiam egrediendi petat, qui statim in ..
firmarium uel alium eo absente, infirmum sequi
iubeat, et quod ei opus est impendat. **D**emide ipse
presidens quantumtunc poterit, ipsum visitet, et de in ..
firmitate eius inquirat. **Q**uia cogita, infirmari
causam eius committat: **A**ncipientes infirmari, si in ..
firmitas periculosa fuerit et timor de morte, statim
confiteantur, et sacramentis ecclesiasticis prouentur
Anfirmi ambulantes et diu demumbentes, si non sunt
Prospiterij

presbiteri ad missas confiteantur et communicent sicut
 ceteri fratres: Si uero sunt presbiteri, plures id faci-
 ant aut celebrent per se cum possunt: Nota nulli demum
 sacerdotum ultra triduum abstineat a celebratione mis-
 sarum sine legitima causa et licentia prelati. Infirmitate
 tria sunt genera. Quidam qui lecto prostrati decumbunt. 1
 2 Quidam qui modo decumbunt modo surgunt, nec mi-
 nus ab illis qui prostrati decumbunt infirmantur, ut sunt con-
 muniter qui febribus tertianis pulsantur: Et quidam 3
 sunt qui iam de infirmitate convalescent et ambula-
 re possunt sed per reparationem virium adhuc manent in
 infirmitate. Primis duobus non est lex in cibis uel in sitib-
 us et alijs obseruantijs imponenda, sed fiat de ipsis ut
 necessitas requirit: Tertij uero habeant consuetum
 modum viuendi, secundum decretum presidentis.
 Postquam munitus fuerit aliquis frater noster, cuiusq-
 etatis, vigilare debent super eum duo fratres, aut duo famu-
 li, unus ante matutinas, alij post matutinas quinque per
 octo dies quod taliter distinguimus. Decano et iunior
 in ordine primum seruabunt. Deinde qui sequitur deca-
 num

nūm, et quī est iūnior in ordine iūnior aut dicto et sic
de alijs: Et si supervixerit vito dies famulhis seu conuer-
sis omittatur, deinde pūdendus.

De exequijs in obitu fratris ca. xxxv

O E hijs qui moriuntur ita observandum est
in hoc monasterio. Dato signo & agonizante
totus conventus concurrat ad infirmum et ibidem
per choros legant frēs quinquagenam videlicet psal-
mum **A** Beati immaculati usque ad Omnis spiritus
laudet Dominum. Quia finita addatur psalmus 49
penitentialis videlicet **M**iserere mei deus; cum do-
minica oratione. & et collecta & percatis, et hoc si no-
dum obierit. Si autem iam mortuus est addat
psalmus **D**e profundis, cum vers: et collecta & defuncto
famulo. Eandem etiam orationem postea persolvere
quī tunc absentes fuerunt, quācumque etiam ex causa, ta-
men in privato. Mortuo infirmo convenienti tempo-
re, cantentur vigilijs maiores. Prelato in capitulo, vel
Ecclēsia, fratres singuli in circuita sepeliantur, et pla-
cebo circa sepulturam de sero post vesperas dicatur et de
mane

mane in officio mortuorum fiat commendatio p[er] es, et
 omni Dominica in ambone p[er] totum annum. Post of-
 ficiū defunctorum eadem die uel sequenti, immediate
 conueniant omnes fr̄s ad Capitulum, dictisq[ue] cul[is] suis
 p[er]it moris est omnes recipiant corporalem inter ap[er]tas
 disciplinam. Prelaty a Decano, ceteri uero a prelato.
 Vicantq[ue] interim istos quinque psalmos quinque: **Verba mea:**
Domine ne in furore. **primū:** **Dilexi quī:** **Credidi:**
 et **De profundis:** cū Dominica oratione: **P[re]t collecta**
p[er] defuncto famulo: **Addantur etiam collecte Deus**
venie. et **Fidelium deo:** **Denide commendeto orationib[us]**
fratrum: **Iuxta tricesimū omni die legat[ur] pro co-**
missa defunctorum per uacantes, secundū dispositio-
nem Platj: **An septimo et tricesimo atq[ue] in primo an-**
niuersarij solūmodo die, minoris vigilię cantentur, et post
Vesperas uisitetur sepulchrum eiq[ue] cum placebo. **De ma-**
ne uero officium defunctorum similiter et placebo ha-
beat[ur] ut in sero: **Denide iterū commendeto orati-**
onib[us] fr̄m in capitulo: **P[re]ter predictas missas infra**
annum, unusquisq[ue] sacerdos conuentualis legat trigin-
ta missas

Qui vero non est **Sacerdos** dicat **cc.** **Pr** noster cum to-
tidem **An**e Maria. **S**acristanus tempore trivarij cot-
tidie diligenter inquirat et sciat. quis missam tricesima-
lem sit lecturus et utrum legatur uel non. Nam missa
tricesimalis sine intermissione optimari debet, et sic mis-
sa in die obitu tantata p prima computatur, in 7mo
pro septima: in tricesimo p tricesima: **P**rovideat de-
nis sacristanus diligenter ut in die depositionis septi-
mi, tricesimi, atq primi Anniversarij sepulchrum
defuncti sit ornatum de meliori tapetia et quatuor ce-
ris accensis ibidem tempore vigilijs placebo et missa-
rum sollempnis: **A**tem provideat ut p totum tricesimum
cotidie sub placebo et missa **C**onruderin, ardeant duo
Cervi super sepulchrum defuncti excepta tapetia. **A**n-
niversarij **P**relati novissime defuncti, omni anno die
Competenti, cum vigilijs minoribus tantatis placebo et
officio defunctorum, peragatur usq ad obitum sequentis
Prelati. **T**unc autem idipsum fiat sequenti, quod faci-
endam duximus precedenti, et hoc consequenter de omnibus
subsequentibus fieri decernimus: **I**n obitu frim aliorum
monaste.

monasteriorum nobiscum fraternitatem habentium
 fiat secundum tenorem contracte fraternitatis,
De Anniuersarijs generalibz omnium
fr̄m et Soroz Atqz benefactorz huius Mo.

Quater in anno scilicet in **monasterij Sa: xli:**
 quibus videlicet Angarijs 4° temporum diebz
 ad hoc aptis habeatur memoria omnium platorz
 fr̄m Sorozorum parentum Consanguineorum et bene-
 factorum nostrorum, cum Vigilijs maioribz cantatis,
 placebo et officio defunctorum, dicanturqz quinqz Psalmi
 scilicet Verba mea auribz 25 Dñe ne in furore punias:
 Dilexi: Credidi: et De profundis. Cum dominica ora-
 tione: et collectis tribz videlicet Beati petri: Deo
 Venie largitor: ut nre Congregationis fr̄s et Soroz: parentes
 et consanguineos, benefactores, et nobis commissos qui
 ex seculo 25. Fidelium deo 25. Quilibet demiqz Sacer-
 dos vacans eadem die legat vnā missam pro eisdem
 Non sacerdotes quinquaginta Pater noster cum toti-
 dem Ave Maria: Item fraternitatem literariam
 contractam paulo ante visitationem, cassandam esse om-
 nino

F

mino

mino decernimus, tūm ppter misericordiam fundatorum, iac-
turam, tūm, non immodicum Prudicium fratrum pce-
dentium et sequentium, tūm ppter noue vite conser-
uationem et proprietatis, abdicacionem, tūm etiam ppter
legitimam uisitationem et reformationem.

**De Anniversario fundatoris et de memoria pa-
rentum et sanguineorum et de commemoratione om-
nium Animarum: Capitulum xliij: ~ ~ ~**

O Anni anno 12 die mensis May, est Anniver-
sarius dies fundatoris huius Monasterij: Adir-
co ordinamus, quatenus singulis annis eis Anniversario
dies sollempniter pagatur eodem die, cum trina p-
pulsatione omnium campanarum: In sero cum uigilijs
maioribus cantatis et placebo: In mane uero cum
officio et ministris indutis, cum optimis nigris dal-
maticis Prelato officiante, nisi absentia uero, Decano:
Feretrum etiam aptetur cum candelis in medio cho-
ri inferioris. Volumus et ordinamus etiam, ut p-
remedia anime sue datur larga elemosina id est panis albi cum
denario uniuscuique petenti eam. Et hec elemosina licet in-
timanda

42

timanda sit ni ambone, non tamen specifico. **F**iat etiam
pro eo commendatio ni ambone, dominica praudentij.
Et ni capitulo cum quinque psalmis sup̄ p̄mentionatis.
Singulis etiam annis, post festum omnium Sanctorum die
ad hoc apto peragatur memoria omnium parentum
amicorum et Consanguineorum nostrorum cum vigilijs
cantatis et placbo et officio defunctorum, et ni Capitu-
lo iterum istos v. psalmos supra notatos cum tribus alle-
lujs. **I**tem ni die omnium Sanctorum habeantur post
prandium tempore debito, vigilijs maiores cantate p̄ om-
nibus fidelibus defunctis, cetera vero omnia peragantur
tam ni officio diurno quam nocturno sequentis diei
secundum breuiarium constantiensis diocesis et lauda-
bilem consuetudinem hucusque introductam: Habeantur
etiam v. psalmi ni Capitulo ut supra. **I**n omnibus
supradictis Anniversarijs quilibet sacerdos vacans le-
gat unam missam. **N**on vacantes imponat unam col-
lectam: **N**on sacerdotes, dicant quilibet p̄ se quinquaginta
Pater noster cum totidem Ave Maria. **I**n quibus
libet demum missa p̄ totum annum ni Canone maiorij
Circu

circa memoriam defunctorum, quilibet memoretur
omnium fundatorum, benefactorum, parentum,
et consanguineorum, fratrum, sororum huius mo-
nasterij: Predicta etiam omnia Anniversaria,
scribantur ad kalendas mortuorum, et omni Angaria
legantur in Capitulo cotidiano, ne oblivioni tradantur.

De Commemoratione B: Marie Virginis. S:
Augustini et omnium patronorum huius monasterij

Omnis hebdomada die. Capitulum xliij.
Sabathi uel alia feria vacante, ab octa-
ua pasce usque festum Pentecostes. Deinde ab octa-
ua Corporis Christi usque ad ultimam hebdomadam ad-
uentus Domini. Deinde ab Octava Epiphanie usque
ad diem Cinerum exclusiue, habeatur Commemora-
tio Beate Marie Virginis, cum pleno officio, nonum ^{sen}
lectionum secundum signaturam scriptam in perga-
meno, ita tamen quod per hoc feria habenda per domi-
nica in suo die non habita, nullo modo negligatur.
Et si die fuerint ferie vacantes, in eadem hebdoma-
da, et dominica est habita, tunc alia feria habeatur
commemo "

commemoratio **S**eati patris nostri **A**ugustini cum
 pleno officio seu nouem lectionum ex biblia, cetera uero
 omnia, ut de uno **C**onfessore et pontifice: **S**inero tres
 fuerint vacantes in eadem hebdomada, et dominica
 habita, tunc in tertia feria habeatur **C**ommemora
 tio omnium patronorum huius monasterii seu ecclesie
 cum **ix** lectionibus ex biblia, cetera uero omnia ut
 de pluribus martiribus: **C**ommeratio tamen **S**eati
Augustini et patronorum solummodo habeatur ab oct
 aua corporis xpi usque ad **A**duentum domini, recessit
 et deinde ab octaua **E**piphanie usque ad diem **C**inere.

De fraternitate laicali res nobiscum contrahere

Qui fraternitatem laicale da: **C**ap xliiij
 nobiscum contrahere desiderant, in sinu et
Prelato, **D**einde **p**relatus in **C**apitulo: **E**t si plu
 ceteris fratribus ipsum recipere, quod tamen de faci
 li fieri non debet, constituatur sibi dies et hora, quia
 ad ecclesiam ueniat, ibi, si clericus est, induatur supli
 cio et eo ante altare ad gradum flectente fratres
 circumstant, induti superliquis. **P**relata uero in
 duto su

mita super pellicro et Cappa Chorali serica et stala,
psalmi dicantur. Misere mei Deus: Deina in oculos
meos. et Ecce quam bonam. Cum Dominica oratione.
Quia finita Prelatg dicat: Et ne nos indignas.
Dne non secundum peccata facias nobis. Saluum
fac seruum tuum (vel seruos tuos). Domine exaudi
orationem meam: Domine vobiscum: Oratio.
O Domine Deus patrum nostrorum qui dixisti ubi
fuerint Duo uel tres congregati in nomine meo. ibi
sum in medio eorum, tu hodie medium nostrum
esse digneris, et huic nostre societati manum miseri-
cordie tue impende, ut per te vera et stabilis in bono,
nostra deuotione perseueret, ut tuis mandatis obe-
dientes, et p. inuicem orantes te gubernante salua-
ri mereamur et corde et Corpore ad beatitudinem
aeternam valeamus peruenire. Qui cum Deo patre
Oratio **S**uscipiat te (uel uos) in consortium elec-
torum suorum (hic Capiti eig uel eorum manu in-
ponat dicens) et nos suscipio te, uel uos, in nomi-
ne eig edocti, mouitis eig, in nostris orationes uel con-
sortium

44

Sortium uere fraternitatis et Charitatis ut ipse corda
nostra et mentes in sancto suo seruitio faciat unanimes
qui nos ad hunc diem concessit puenire incolumes. **Quia**
Deo patre **is** **Deinde** cum aqua benedicta eum (uel eos)
aspergat et postea participem faciat eum prelatiis om-
nium bonorum dicens. **P**articipem et consortem omnium bo-
norum te (uel uos) omnipotens et misericors dominus. **Aue**
Et quantum in nobis, nos te, (uel uos) participem facio
orationum et omnium bonorum aliorum, que deo p nos
dignabitur operari. **Deinde** commendat ei (uel eis) Con-
uentum, et dicat sibi (uel ipsis) quid p defunctis de Con-
uentu debeat facere, videlicet si prespita est, legat mis-
sam pro defuncto fr̄: **S**i laico uel laica dicat 30 pa-
ter noster cum totidem **Aue Maria**. **E**t si habet mi-
nimum unum pauperem semel ad mensam: **Committatq**
sibi uel ipsis quod p moueant et defendant **Conuentu**
et famam eiq ubiq, quantum possunt verbo et facto
Quando autem obito unig fratris uel plurimz, lay-
cam fraternitatem nobiscum habentium nobis inno-
tuerit, unam missam lectam habemus. —

De nouicijs recipiendis Cap: xlv :~

Quando aliquis se cepit ad Communem vitam transferre et probationi religionis nostre submittere. Primo Prelato intentionem suam proponat qui eum in privato examinet. Nam Adolescentes infra .18. annum non sunt recipiendi, nisi maturitas morum defectum Annorum, uel indigentia Monasterij in personis cogat. Interrogatq; Prelatus **Cur effici velit Religiosus**: Si de aliquo monasterio exierit. Si uoto se obligauerit aliam religionem intrandi: **An liber sit**: **An legitime Natus**: **An Matrimonium p uerba de presenti aut de futuro, copula Carnalisequente contraxerit**, quia tunc impetus foret. **Item si excommunicatus uel irregularis fuerit**. **Si occultam et incurabilem infirmitatem habet** ppter quam labores religionis ferre non posset. **Si sit in magnis debitis seu ratiocinijs obligatus**. **Item an legere et cantare sciatur**: **An ad Sacros ordines promoueri possit**, dicatq; ei quod in promissis nil celet, quia postea in Capitulo de omnib; talib; super conscientiam suam examinabitur.

examinabitur, ante iudicium, et quod melius est abiq;
nota desistere, quam postea propter impedimenta repelli.
Proportionabiliter queratur ab hijs que de alijs monaste-
rijs aduenerint, et de licentia ipsorum, et si professi sunt
utantur habitu professorum) Et si non inuenierit impedi-
mentum, dicat se cum fratribus suis in capitullo uelle
deliberare, et quod proponat petitionem et qualitatem pro-
ne petentis: Et si persona ignota fuerit, poterit per or-
culationem aliquam conuentui ostendi ad uidentium. Nec
Prelatus absq; consensu Capituli, uel saltem maioris aut
Sanioris partis aliquem suscipiat ad probationem, iudici-
tionem et professionem. Cauent autem fratres dilige-
ter et **P**relatus, ne in receptione nouicij pecunias, aut
quicunq; alia bona, ad quoscunq; usq; deputanda petere
presumant, propter periculum Symoniae uitandum, quod
in huiusmodi postulationibus, faciliter possit accidere: Et
ne quod absit penas grauissimas per extraneam domi-
mini Urbani quanti, qui incipit. Ne in vinea fulmina-
tas incurrant: Sponte tamen oblata, quantacunq;
sint, non interueniente aliqua corrupta intentione reci-
pere licet

pere licet. **R**ajmandus etiam et **T**homas dicunt, cor-
ta ingressum Symoniacum in summa, quod si Symo-
nia comissa fuit, scientibus, qui recepti sunt, de suo mo-
nasterio debent expelli, sine spe restitutionis, et debet
ad agendam perpetuam penitentiam in locum artionis
reverti retrudi. **E**xtra eodem. **Q**ui Symoniaca. **S**i
autem Symonia fuit comissa ipsis ignorantibus
sufficit quod renuncient loco, et postea poterunt de-
nuo recipi, mutatis tamen prioribus locis: **T**ales etiam
qui sic commiserunt Symoniam, et participes eorum
incurrunt excommunicationem, nec absolvi possunt ci-
tra sedem Apostolicam. **S**int autem tam petentes quam
recipientes cauti in hac parte. **Q**uando Novitius ad ap-
bationem receptus fuerit, Dominus preposito terminum
sibi assignet, informetque eum ut sua negotia disponat, ne eis
de postea cogredi oporteat, quia postea egresso non facile
conceditur nisi ratio et pregnans causa exposculet: **C**um ve-
ro redierit, primum per pedagogum ducatur ad oratorium
et facta ibidem oratione ducatur ad conventum fratrum
ducaturque presidens. **D**eus custodiat introitum tuum et exitum
tuum

46

Omnes respondeant. **E**x hoc nunc et usq; in seculum.
Tunc omnes suscipiant eum atq; orationib; fratrum p
presidentem commendet. **I**psaq; similiter gratias agat
deo et fratrib; de benigna sibi receptione, et commendet
se eis ut orent pro se. **D**einde magistro novitiorum com
mendetur: **E**t illa iuxta ordinationem ad cellam sibi
assignatam et preparatam cum singulis requisitis, per
vni fratrum, ducat. **S**icq; maneat in Conventu in ha
bitu suo tandiu, donec appareat, qualis existat, ad
ming tamen, quatuor vel quinq; hebdomadis, secundu
quod videbitur, differens tempore illo, superlicium, uti
solet refectorarij: **I**nterim cum omni evasuetu
dine predicentur ei paupertas domus, asperitas rebigi
onis, et arctitudo loci, severitas discipline, et quantum sit
labor, in illij professionis observantia, quamq; gravis
casus in transgressione eor; que ad rigorem regularis dis
cipline pertinent, ut pbetur feruor desiderij illius atq;
nitentio: **I**nterim etiam mores atq; et qualitates eiq;
diligenter consideranda sunt: **E**t si ad ea que postulat
possit idoneus ee: **E**xponatq; fideliter novitij magistro
suo

suo omnes necessitates suas corporales et spirituales,
et precipue tentationes, in primena conversione oc-
currentes. Qui enim hoc faciunt, faciliter a Deo
consolantur. Qui vero negligunt sepe vincunt et
de monasterio descendunt in periculum animarum
suarum. Admonentur etiam ut non sit elatus, in-
dus, iracundus, aut murmurans, non verbosus, aut
stirilitatem amans, vel leuitatem mentis amplec-
tens, non gula dedito, non negligens aut accidiosus,
non oculis vagans aut petulans, aut leuis in ressu.
Audacia pre omnibus reprimenda est in nouitijs, sed
per omnia grauis, maturo at bonis ac obediens. Ma-
gister Nouitiorum regulam Sancti Augustini, et ali-
os utiles tractatulos ad legendum nouitio tribuat,
Salutaria monita ei conferat, et ad confessionem gene-
ralem, quam facere habet ante inductionem, simili-
ter et ante professionem instruat. Et si est immodatus
aliquo casu excommunicationis, ante absolutionem
non permittit cum ordinem suum exequi vel ordinari.
Si Nouitio quasdam res, quoquo modo censeantur
secum

47
Seruim attulerit scriptis ammentur, et sub communi
custodia nitida seruentur, nisi ipse sibi quaedam con-
ferenda peteret. **De induitione nouitiorum
et instructione ipsorum. Capit: xlvi: ~**

Quia uero ex puericia nouitiorum bona insti-
tutione magnus puenit profectus, et ex negligenti-
a magnum detrimentum: **Ad**circo nouitio commen-
detur fratribus boni testimonij, qui custodiant, doceant
eum Regulam, usum et disciplinam monasterij,
qualiter ambulare, stare, sedere, et in omnibus signis
humilitatis habere: **P**nterea sine licentia et alicuius
sui magistri presentia, uel alterius de Conuentu ad
huiusmodi deputati, nulli extraneorum loquatur,
sub pena condigne emende. **I**n refectorio et in cho-
ro sequens tractus sit paulisper, ut a fratribus uideri possit
Frequenter fratres ad eum consolandum per **P**relatum
deputati mittantur, quibus et colloqui potest, ceteris
fratres non multum se de Nouitijs intromittant, nec
inquietent eum, nec de opere manuali, donec de precep-
tis **R**egule, psalmis, hymnis et canticis spiritualibus,
de ordine

de ordine et ministerio sicut usq[ue] est in eodem monaste-
rio sit bene erudito: Non expedit ut fratres novitius
molestiam inferant, aut inquietos reddant. **P**rimo-
dia enim conuersorum, blandis sicut refouenda modis,
ne si ab asperitati exterriti, ad priores seu peiores lup-
sus proruant. **Q**ui enim conuersum sine lenitate
erudit, exasperare potius quam corrigere nouit. **Q**uia
omnis noua Conuersio, pristinae adhuc vite, habet in-
puritatis commixtionem. **P**ropterea nequaquam eoru[m]
uirtu[m] procedere ad hominum orilas debet; donec con-
uersatio ueteri fundito extirpetur: **Q**uando Nouitio in
habitu suo probato placet pro habitu regionis supplica-
re, dicat desiderium suum magistro suo, qui eum in-
formet, quatenus tempore opportuno, **P**relatum in p-
uato accedat, et coram eo super uia[m] genu[m] flexat. **I**us-
sus uero surgere, ac quesito quid desideret dicat. **P**eto
Admitti ad habitum probationis sancte religionis pu-
re p[ro]pter Deum: **T**unc **p**relatus audiatur eum de impedi-
mentis supra mentionatis, ac rigorem obseruantie decla-
ret. **E**t si perseverat, dicat se deliberatum super hoc
cum fra ..

cūm fratribz. **O**portuno autē die **P**reposito petitiō-
nem eiꝝ in capitulo proponat, inquirendo consensum fra-
trūm: **E**t si non fuerit admissꝝ dicatur sibi modo con-
uenienti, et cūm omni pietate causa impediens eūm, et
sic dimittatur: **S**i uero **P**relato et confratribz placet
existentibz in capitulo, ut induatur, per magistrūm
aduocetur. **I**ngressꝝ uero in mediūm capituli, toto cor-
pore, expansis manibz super matam se in modis crucis
prosteruat, et usqꝫ a **P**relato suscipere ac quesiti quid
petat dicat. **P**eto indūm habitū probationis sancte re-
ligionis pūre ppter Deūm. **T**ūc **P**relaty eorum fratri-
bus ad consuetudinem suam inquiret de impedimentis
supradictis, demde aspera et dura onera religionis pro-
ponat. **E**t si perseverauerit, confisꝝ de adiutorio dei, et
fratrum orationibz: tūc usqꝫ exordiatꝫ ad modicum
de capitulo, et **P**relatus quærat in communi, si occurrat
aliquod impedimentū uel aliud ei proponendum, dein-
de reuocetur, et **P**relaty ei consensum capituli aperiat
videlicet, quia admittitur ad induitionem, et ueteriore
probationem, et quod usqꝫ ad p̄fessionem liber sit ad ma-
nūm

nendum uel abeundum, et pari modo. **P**relatus et Con-
uentus liber est, si eius conuersatio minus placuerit, uel
impedimenta iam latentia in posterum manifestaret.
Nouicius autem **R**ecipit ad induitionem, admonitus
per **P**relatum, gratias agat omnipotenti deo, et sanc-
tis eius, quorum adiutorio ad hoc propositum, emen-
dandi vitam suam peruenit. **S**imiliter **P**relato et fra-
tribus, iuxta modum sibi a magistro declaratum.
Quando induendus est **N**ouicius, procedenti die nudatus
ad modum professorum, et sic nuditur cooperto capite in
ecclesia et extra usque ad induitionem. **H**ic uero quo
nouicius induitur, processionaliter ad Capitulum ve-
niant fratres, nudati super hirsis per choros stantes se-
cundum ordinem, deinde **N**ouicius adducatur per ma-
gistrum suum, et ante altarem se per modum crucis pfer-
nat. **T**unc **P**relato incipiat **A**nthiphona. **V**eni Sancte
spiritus: et chorus persequatur usque finem. **D**einde **P**re-
lato subiungat. **V**. Emitte spiritum tuum et creabuntur.
Dreng. **D**. **Q**ui quia corda fidelium sancti spiritus
illustratione donasti, da nobis in eodem spiritu uita
sapere

49

Sapere et de eis semper consolatione gaudere. **P**er choro
Wemum vestes p clerico, superlicium, serrotium aper-
tum, tunica alba, mitra pellicea, almutium situne de-
fortur. **P**ro canuerso vero etiam psitente) tēmita alba
pallium nigrum, scapulari nigrum de panno nigro et
lanceo applicetur, quās **P**relaty aqua benedicta asper-
gat ac thūrisifiet, et eim vestibz secularibz exulat di-
cens. **E**xuat te doming veterem hominem cum om-
nibz artibz suis. **A**men. **D**einde induat eum vestibz
rehoienis dicens. **A**nduat te doming nouum homine
qm secundum deum **G**raty est, in iusticia et sanctitate
veritatis. **A**men. **Q**uo induto et coram se genuflectere
dicat. **D**oming vobiscum **O**remy. **A**desto dne sup-
plicationibz nostris, et huic famulum tuum. **R.** bene..
+ dicere dignare cum in tuo sancto nomine habitum
sancte religionis imponing ut te largiente et deuoty
existere in ecclesia et vitam mereatur recipere eternam
Per dm nrm **I**hm xpm filium tuum. **A**men. **D**einde
Nouitio iterum pstrato dicantur psalmi per choros.
Miserere mei deo, et **E**cce quam bonicem. **G**loria patri
cum debi..

G

cum debitis paucis: **Kyrie: xpc. Kyrie:** Et ne nos in:
R. Saluum fac famulum tuum: Nihil proficiat mi-
micis in eo: Esto ei dñe turris fortitudinis. Qui ex-
audi orationem meam. Oratio. Deus indul-
gentia pater qui severitatem tue distributionis tem-
peras ne filii portet iniquitatem patris, quibus in
dispositione, etiam malis bene uteris et tue digni-
tationis gratiam per eos frequenter operaris, quesumus
clementiam faciam, ut huius famulo. **N.** non ob-
stat quod habitum Religionis per nos, tanta ac tali
re indignos suscipit, sed misterium quod per nos ex-
terius exhibet, tu interius per donum spiritus sancti ex-
quaris. Per dominum nram **Thm rē** Quibus
finitis, erigitur **Novitius** et ad locum in choro sibi
deputatum per **prelatum** dicatur. **Or.** usque fratres
cum cum charitate ut novum hominem suscipi-
ant et **Deum** pro eo supplici rogamine intercedant.
Novitius Sacerdos vel alias in sacris constitutus
aut titulo magistratus insignitus, inductione reliqui-
onis habita per **prelatum** cum consensu aliquorum
fratrum

50
fratrum loco sine ordine alijs etiam p[ro]fessis non in
sacris constitutis p[ro]ponatur. In equalib[us] autem
ordinib[us] gradib[us]q[ue] constituti, locum et ordinem ubiq[ue]
seruent ut inditi sunt aut p[ro]fessi, nisi forte p[ro]poned[us]
videretur virtutum et meritorum ratione. Posset e-
nim persona tante sagacitatis et p[re]minentie existere
quod rationaliter aliquib[us] ordine et loco p[ro]pomen-
dus foret. Si nouit[us] ante p[ro]fessionem inobediens
aut incorrigibilis fuerit deprehens[us] aut alias iniqu[us]
idone[us], dimittatur cum charitate, et dimiss[us] eadem
die a conuentu separetur. Et si indit[us] fuerit habitu
probationis exuatur et totaliter in capite radatur
nisi fuerit religiosus aut alias in sacris constitutus.

De professione Nouitiorum et modo p[ro]fitendi: ~

Nouit[us] habitu inditione **Cap: XLVIJ: ~**
et probatione stare debet ad integrum annum
nisi p[re]lato et conuentu, ex causis rationalib[us] videa-
tur abbreviandum. Summa tamen cum cautela cano-
nizatur, ne quis infra medium annum ab inditione
computatum ad p[ro]fessionem recipiatur: Expediit dem[um]
inquinari.

insiniare noñtio tempore noñtionis quod quāto tempore
tempore in habitū noñtionū existat, nunquam
se p̄fessim t̄nseat, sed liber sit ad exēndū uel
uolūnandū, Simili modo et Conuentu ad eū
recipiendū uel repudiandū. **A**ppropinquante
tempore quo noñtiū p̄fiteri intendit, si receptibi-
lis apparuerit, et in petendo, humili instātia p̄-
fiterit, non prima uice, sed tertia, et constitutū
dies, quā assumendū erit, seruentur tūc omnes ar-
ticulorū quēstiones, ac ceremonie illę, quę in indi-
tione etā facta fuerūt, nisi quod modū petitionis
sic mutetur. **P**eto p̄m̄ p̄pter Deū admitti ad ha-
bitū sc̄te p̄fessionis: **C**umq; articulis ad con-
scientiam p̄positis, nullū impedimentū legitī-
mū, constitutū dies Certū ad p̄fiteñdū sibi assig-
netur et ex hinc cūcta necessaria adhuc doct̄ata
quātoq; ordinentur. **P**recipue uero ni formetur
ut faciat confessionem generalem domino Plato
uel cū ipse commiserit. **D**ie quo Noñtiū p̄fiteri
fratres singuli ad 3as ad officium et Sextas sup̄linis
utantur

utantur. **E**tiam situnc sit usq; Capparium. **S**imiliter
et doming Plato hora deputata in dicitur superclacio
et cappa chorali desuper. **V**estiarin exportet vestes,
ponendo ante summum altare. **D**emide processionaliter
conueniant omnes fratres ante summum altare sitq;
ibi parata sedes et ornata supra quam sedens **P**laty:
post offertorium summe misse, **V**omitiq; p magistris
suum in vestib; secularib; precedentib; ministris al..
taris et duob; ceroferarijs, ante medium altaris p di..
catur, et ibidem in modum crucis pstrata cantetur
Ana. **V**eni sancte spiritus. **D**emide **P**ruulaty dicat
Emitte spiritum tuum etc. **O**remus. **D**eus qui cor..
da fidelium etc ut supra. **D**emide vestes benedicant
hoc modo: **A**dintorium nostrum in nomine dñi
Oremus. **D**eu bonarum virtutum dator et om..
nium benedictionum largus infusor, exaudi preces no..
stras, et has vestes quas famuly tuus **V**. pro..
conseruando castitatis signo, se ad operendum ex..
poscit **B**ene **F** dicere et sanctificare digneris. **P**ro..
xpm dñm nrm. **O**remus. **D**omine **J**esu xpe
qui te ..

quī tegimen nostrē mortalitatis in dīce dignatū es
obsecramus immensam tūc largitatis habundantiam
ut hoc genus vestimenti, quōd Sancti patres ad innocentie
et humilitatis iudicium renūciantibus seculo ferre sump-
serunt, ita bene **F** dicere digneris ut hic famulus tuus
te induere mereatur, qui cum Deo patre et spiritu san-
cto uiuis et regnas Deo p̄ omnia S̄. Amen. **D**einde
Asservantur aqua benedicta, quibus benedictis, magister
Novitiorum, faciat eum surgere et Prelatus exuat eū
uestibus suis, ut seculari habitu deposito ad christi se puri-
tatem descendisse agnoscat dicens. **Exuat te Dominus
veterem hominem cum omnibus artibus suis. Amen.**
Deinde induat eum uestibus Religionis dicens. **Audiat
te Dominus novum hominem, qui secundum Deum ora-
tus in iusticia et sanctitate veritatis. Amen.** Quibus
finitis, novitius flexis genibus ante prelatum sic p̄-
fiteatur. **Ego frater. N.** promitto Deo et vobis patri
**perpetuam Continentiam, Carentiam proprii et o-
bedientiam, secundum Regulam sancti Augusti-
ni et successoribus vestris Canonice instituentis pro-**
aeterna

52
eterna vita, et centuplo. Quae uerba manu propria
et carta per eum conscripta si scit scribere, ter dicat. Si uero
laicus est et scribere nescit nec legere, alius pro eo Cartam
scribat, et uerba professionis promissa aliquo in uulgari sibi
intelligente ter dicat. Tunc penitente oratio, fratres propinquos
ut formam professionis audiant. Deinde professio. Nonitis
ante altare prostrato Cantetur Responsorius Regnum mundi
et omnem ornatum regis cum Versu, et Gloria patri.
dicatur psalmus Exuperat deus et dissipant, usque ad finem, cum
Gloria patri. Quo finito professio suscipiat et tribus uer-
bis dicat. Suscipe me deus secundum eloquium tuum et
uiam, et non confundas me ab expectatione mea. **3.** Acci-
pondeant fratres. Suscipimus deus misericordiam tuam
in medio templi tui, cum Gloria patri. Deinde iterum pro-
strato professio, dicantur psalmi. **Magnus Dominus.** **Mise-**
reere mei deus. **Ece quam bonum cum Gloria patri: Kyrie:**
Chrysostomus: Kyrie: Et ne nos. **Saluum fac seruum tuum,** **Mitte**
ei auxilium de sancto. **Esto ei domine tuens fortitudinis**
Dne exaudi orationem meam. **Oratio.** **Deus qui non**
uis mortem peccatorum, nec letaris in perditione morientium
sed per

sed per penitentiam et emendationem vitam semper
inquiris, te suppliciter exoramus ut huic famulatus
R. secularibus artibus renuncianti large tue pietatis
gratum infundere digneris, quatenus castris tuis miseris
ita tibi militando, stadium presentis vite percurrere va-
leat, ut bravium eterne retributionis te donante percipiat
Per xpm dnm nrm. **O**remus. **D**eus qui nos a se-
culi vanitate conversos, ad supernae vocationis accen-
dis amorum pectoribus nostris purificandis illabere
et gratiam nobis, qua in te psonerem infunde, ut p-
tektionis tue presidio muniri, quod te donante pmissi-
mus impleamus. **E**t nostre pssionis executores ef-
fecti, ad ea que credentibus in te dignatus pmittere pla-
cuit. **P**er xpm dnm nrm. **O**remus. **D**eus qui re-
nunciantibus seculo mansionem parvas in celo, dilata
huius congregationis habitaculum temporale celesti-
bus bonis, et presta: ut fraternae tenentis opage cha-
ritatis, unanimis continentie precepta custodiant,
sobrii, simplices et quieti, gratis sibi datam pssionis huius
gratiam fuisse cognoscant, concordet eorum vita cum no-
mine,

53
mine ubi professio sentitur in opere Per dñm nr̄m r̄c̄. De. hic subgat
inde **P**relaty domet p̄fessō coram se stanti communione
societatem congregationis, dicens hanc orationem sancti
Augustini. **O**mnēs quānūvis p̄ gratiam batizimī fratres
simy in x̄p̄o et unūm patrem habeamy in celo, sicq̄ p̄ cap
ta p̄t posūmy seruauerimy p̄culdubio, tūc maxime
unimur, quādo orationibz et beneficijs inuicem inu
cem copulamur, quemadmodū et primitiua ecclesia
quibz cor unūm erat et anima una, quōrum accensi,
plūres possessiones et rerūm videntes, congregatis cum
Maria matre Iesu x̄p̄i in unūm deferbant gaudentes
quē **A**p̄li accipientes distribuēbant singulis, prout u
m̄g eorūm op̄y erat. Sicq̄ iste nihilominus deo in
spirante eorūm exemplo conuenty nostri optat iungi
consortijs (**hic prelaty manūm capiti eiy inuonit dicens**)
Aditico dāmy ei communionem et societatem inuendino
biscām, quāntūm a domina posūmy mereri, et nostrū
est largiri, quātēny tūc electis a remuneratore om
nium bonorūm vuleat premia repromissa p̄cipere.
Amen. **B**enide datur ei osculūm pacis, postea ceteris
fratribz

fratribus: Et si duo nominis vel plures simul p[ro]fiterentur,
ille qui primus indutus est, leuat primo formam p[ro]fessi-
onis, et p[ro] alio locum teneat. Si vero simul induti fuerint
ille primo leuat, qui secundum Deum, moribus et uita ali-
um precedit seu prellit: Si vero moribus et uita equales
extiterint, quod raro contingit, Prelatus arbitrat[ur].
Sane si quis ad p[ro]fessionem recipiendam alibi prius p[ro]f[essus]
fuit, eius p[ro]fessio in capitulo recipietur, eo flexu
et p[ro]mittente Prelato obedientiam et posteris eius Cano-
nice intrantibus secundum Regulam Sancti Augustini
et loci ordinem teneat iuxta p[ro]fessionem factam.

De etate Ordinandorum Cap. xlvij

Fratres quondam non soli, sed cum magistro co-
rum, aut alia maturo et discreto sacerdote, quem
Prelatus ad hoc deputauerit, p[ro] custodia eorum ad
ordines dirigendi sunt cum ad hoc p[ro] Capitulum elec-
ti fuerint. In decimo octavo Anno ad Subdiaconatum
in Vicesimo ad Diaconatum. In Vicesimo quinto ad
Sacerdotium, et hoc si aliud legitimum impedimen-
tum non obstitit e.

De hospitibus

54

De hospitibus et alijs monasterium visitantibus
ospites superuenientes benignè capiamur xlix:
ne suscipiantur, caritative tractentur.
et omnes secundum suos status, congruo honore reueren-
tur, precipue viri religiosi, qui causa edificationis adue-
niunt: Et si congrue fieri potest inuestiaria habeant
aliquè vestes, quæ hospitibus, precipue nostri ordinis con-
cedi possint: Alieni hospites, etiam nostri ordinis, non
statim ad refectorium mittantur nisi sint bene noti, aut
eorum conuersatio probata: Si autem admittuntur ad
manendum, admonendi sunt per Decanum, ut propter pa-
cem eorum seruandam ad fratres, se importune non
ingerant, sed si quid rationabiliter seruandum videbitur
hoc Decano insinuare possunt: Et sicut tunc ordinatum
fuerit, ita postea contententur. Qui uero seculo facerent
et pacem turbarent, dimitti possunt quantoties. Qui
ad quartale anni uel ultra, in conuentu permittuntur:
Pactum se in Capitulo ante alios fratres, deinde statim
exeam, accepta penitentia: Hospites qui visitare so-
lent monasterium causa edificationis sic tractentur
ut eorum

ut eorum fauor ad fratres et deinde ad deum uigret,
ipsosq; ad colloquium fratrum, admittere possit. Nam
si hoc indicauerit expedire: Consanguinei uero et fra-
trum spicuitas fautores aduementos, studiosiq; quum
alij tractentur, secundum conditionem et statum eorum
Mulieres officinas monasterij, fratrum habitacula in-
gredi non pmittantur. Si mater soror uel alia con-
sanguinea alteriq; fratris uel etiam alia femina adue-
nerit, pmittatur ad colloquium eius sub testimonio al-
teriq; fratris boni testimonij, sibi p; per prelatum aut
Decanum adiuncti, in loco honesto et separato a con-
uentu. Et si eis in aliquo sit p;uidendum, fiat illud p;
procuratorem tali modo ne aliqua nota oriatur inde.
Sup; omnia r;u; adtatur ne coram hospitibus, frant dispo-
sitiones et inordinationes que non decent religiosos: Ita
nullo fratrum absq; licentia, ducat hospitem ad parti-
culari colloquium extra conuentum. **De Carite-**
la adhibenda in concedendis libris Capitulum. 1.
Libri Monasterij sicut nec alie res monasterij con-
cedantur extraneis, nisi equiuales ipsorum loco
uel aliud

55
uel aliud competens Radium in librariam uel alium locum
reponatur, uel nisi prelato uel cui ipse commiserit interduum
ex aliqua causa rationabili aliter uideatur faciendum: fiat
quoque de personis quibus dicti libri fuerunt commodati et
librorum nominibus seu titulis memoriali scriptura que
monasterio ad tempus restitutionis eorundem cum di-
ligentia seruetur et hoc ne per obliuionem deperdantur.

De sigillis Conuentus et fundi de depositis de pectunia et priuilegijs Monasterij et aliorum. Et de litteris

Sigillum conuentus, priuilegijs et depositis: a prelato, decano et duobus
fratribus a conuentu electis, diligenter custodiantur. De-
positum uero in tres aut quatuor clauaturas habeat, quatuor
nam clauis teneant predicti prelato, decano et alijs se-
nioribus dno de conuentu: Ad uitandum autem dan-
num et scandala, que propter abusu sigilli conuentus
contingere possunt, uolumus quod conuentus uti suo si-
gillo non possit, sine consensu suo prelati. Nulla etiam li-
tera sigilletur sigillo conuentus, nisi prius lecta coram ca-
pitulo fuerit, et ipsius copia fideliter reseruetur: Similiter
littere

littere quæ Conuentui diriguntur coram Prelato et ca-
pitulo legi debent, tamen Prelaty potest eadem ape-
rire et prius legere coram duobus de Conuentu, si eas
commode habere potest. Nullus etiam particularis fra-
ter sine Prelati et Decani licentia litteras mittere p̄su-
mat, nec sibi missas occulte, occultandi animo, recipere
p̄t in regula continetur. Sed neq; Prelaty in r̄uissis
magnis, videlicet in venditionibus, emptionibus, et mu-
tationibus, commutationibus, in perpetuis locationibus bono-
rum monasterij et similibus, suo sigillo utatur, nisi
consensu Conuentus: Item si data uel legata fuerit ali-
qua pecunia p̄ emendis redditibus, uel ad alios certos
usus, siq; recepta fuerit talis pecunia, in usus alios mul-
tatens expendatur. Deposita extraneorum cum reci-
pienda fuerint, cum sufficienti cautela recipiantur.
Sed ad minus duo de Conuentu sint presentes atq; p̄te-
stantur commodeponente quod uelint custodire fide-
liter: Sed si perderentur quod nec P̄positus nec Conue-
tus ad restitutionem uelint obligari. Et qui in hoc
non contentantur deponant alibi. Cum autem in
hoc quis

56
hoc quis contentatur possidet sibi prelaty a deponente li-
terum recognitionis, ut sciat quid sit depositum et semper
sciat deponentem sigillare deposita. Et talia deposita mu-
thare uel expendere non presumat absq; consensu deponentis.
Cumq; restituida fuerint deposita, similes cautele adhibe-
antur, ne p; repetentes damna monasterio inferantur.

De proprietatis vitis omnino in religione Castida

Quoniam ut inquisitum vitium. **Cap: liij: 0**
proprietatis rudicity in capite et in membris radici-
bus amputetur, stricissime struetur, ut nullg nec Platy
nec quicunq; frater p; presenti aut unq; in futurum propin-
quum periculum habeat, possideat, aut sibi appropriet bona quocunq;
cunq; mobilia uel immobilia, ad ipsum hereditario iure
devoluta uel devoluenta, data propinata, legata vel emp-
ta sine quocunq; titulo ad ipsum uel monasterium pueni-
entia, cuiuscuq; nominis, utilitatis aut necessitatis existant,
sed omnia talia bona uel iura (ut prefertur) ad conlatu
uel alium quemcuq; fratrem monasterij devenerunt uel
deveniant in futurum, monasterio et communitati con-
uenty redant. Et iam habita prelato et fratrib; sint com-
munia

mūnia. **N**ec **P**relaty p̄sumat sicut nec desine potest
cū aliquo fr̄e dispensare, ut aliquid propriū habeat uel
possideat, et si dispensat, talis dispensatio de facta nulla ē,
ut habetur extra de statu monachorū: Cū ad mona-
steriū: quia ut ibidem habetur, ablatio proprietatis
cūt et custodia castitatis adeo amplexa est regule mo-
nachali, ut contra eam nec summus pontifex possit
licentiam indulgere, e hoc est verum monachio p̄sentia
monacho. **R**ursum si aliquis fratrum: quod absit: de-
prehensus fuerit, propriū uel pecūniū habere, man-
feste uel occulte, grauit̄ p̄ueniatur. **E**t si in extremis
cū pecūniā inuentus fuerit et digne non p̄mit̄erit, non
fiat pro eo ablatio, nec inter fr̄es sed in sterquilinio
accipiat sepulturam, et pecūniā suā senū sit in perdi-
tione, ut mundat Innocentio 3°, **P**roinde Gregorius
nono, mandat proprietarios bis in anno in capitulo ex-
communicari. **U**nde ad Cauendum tantū malū in
monasterio **P**laty frequenter p̄ se uel p̄ aliū faciat ser-
uatiū in cellis et alibi p̄p̄uendo, ne aliquis fratrum intra
uel extra cellam, cistam uel huiusmodi habeat seratum
nisi de

57
nisi de licentia **p**rolati. Et omnia que fratribus conce-
duntur, ad usum sic reponantur ut in scriptis faciliter re-
periantur.

Sequitur de officialibus monasterij
Et primo de Prelato. Capitulum liij.

Prelatus qui sancte et Canonice Congregationi
preesse debet, studeat vita et doctrina clarescere
ut eos quos suscipit, reverere verbo et exemplo
valeat informare. Scire debet Prelatus quia locum Christi
tenet in monasterio. Ad hoc exemplum studeat tenere
vivendo, cuius in se magistratum suscepit regendo. Studeat
moribus esse ornatus, actione precipuus, virtutibus pollens,
regularibus disciplinis instructus, quatenus nomen et officium
vita commendet. Et quas precedit dignitate ordinis
studeat precedere sanctitate operis, ut virtute et opere sub-
iectis suis cum Apostolo possit dicere. Imitatores mei esse-
stote sicut et ego Christi. Caveat ne contra Canonice
Regulam faciat aut doceat, nec de potestate ordinis se ex-
tollat, nec pree gaudeat hominibus, sed pro deo, memor illius
sententie quia dicitur. Quanto maiores humilia te-
ni omnibus. Sic se sciat iudicem animarum ut sui iudice
rogitet deum

H

rogitet deum

cogitet Deum. Sacre lectioni quantum potest incumbat,
Sanctorum patrum vitam attendat, quantum ex eis ad
discat, quid agere, quid docere debeat, memor verbi Apo-
stoli. Argue, obserua, increpa etc. Sicut peritus medi-
cus ad varios corporis morbos curandos, diuerso medica-
mine utitur, sic cuilibet, quantum proualeat, congruam
doctrinam remedium et tempore et etate exhibeat. Na-
si sancte uiuat, et tamen minus religiose uiuentes redar-
tueret metuat, cum omnibus qui peruenit eo tacite per-
hibet: Debet Plato Vigilanti cura subditorum mo-
ris et actus inquirere, et sagaci sollicitudine vniquemque
corrigendi studio probare, quantum et suam animam libera-
re, et alias quibus sibi commisse sunt Deo possit lucrifacere.
Caveat ne suscepta onera aut cura regiminis cor per diuer-
sa diuerberet, ne cum foris per insolentem curam distrahatur
a timore intimo euacuetur. Sic de spiritualibus cogitet, ne
curam de temporalibus deserat. Sic de spiritualibus temporalibus
curet ut spiritualibus non minuat. Sic sermo eius edificans
vitu inimitabilis. Sic charitate eminentis, in formam
solator, pauperum amator. Sic ferueat foris zelo iusti-
tudinis

tudinis ut minus distet a corde dulcedo charitatis.
 Propterea non facilliter nisi ex magna et notabili causa
 utatur istis verbis. Ego mando vel precipio p obedientia
 uel in virtute obedientia, aut alijs similibz ppter san
 pilosus conscientias firm, multo uning Decang. Nec
 Prelaty aut Decany iniungat taxatas penas generalit
 Sed si quis firm aliquem excessum seu negligentiam com
 miserit p quo pclamaty fuerit, per prelaturam aut Deca
 num, aliquam penitentiam sibi iniungat, iuxta modum
 excessus uel negligentie. Quamobrem oportet ut cum
 timore et tremore semper ambulet coram Dno. Si P
 latus aliquid recipit uel expendit, de hoc faciat semel aut
 bis in anno rationem det omnia exposita uel precepta ad
 registrum suum et prioratoris conscribantur. Ad precau
 dum autem iniustas vexationes monasterij et damna
 nullo preposito arbitram causam absq Capitulo suo in se
 assumat, aut fideiubeat, aut debita notabilia contrahat
 uel clenodia, precarias, aut libros monasterij, aut impio
 noret aut vendet, pro se uel alijs, uel bona immobilia uel
 fructu, locat ad certas personas uel annos, nisi in quolibet
 iam dicto

iam dictorum, quid faciendum sit, totius Capituli uel ma-
ioris uel sanioris partis expressam sup hoc habuerit q-
siliū et consensim. **R**es autem immobiles monaste-
rii non vendat uel alienet a monasterio nisi secundum
Canonicas sanctiones, quibz caretur, quod talia fiant cu
licentia ordinarij et consensu Capituli. **R**ursz ut pla-
ty pfectis ualeat sup ergem suū vigilare, debet et sp-
se in Communim dormitorio cellam inhabitare. **S**i causa
rationabilem habuerit ipsa durante, potest extra refec-
torium comedere, et cessante causa statim redire.
Nec ppter hospites facile se absentent a conuentu frim
nisi sint rari et notabiles. **M**inoribz autem et communi-
bo hospitibz, interdum paritorem uel alium fratrem ad-
iungat in mensa ut sic ipse in refectorio quietis persistat.
Commensationes, conuiuia, choreas et inuitationes, precipue
mulierim et virginum ad eadem. **C**onuiuia, infra uel ex-
tra septa monasterij a Domino preposito et alijs pfectis
hūio loci, omnino fieri phibemz. **N**on tamen p hunc
nostram prohibitionem intendimz potestatem Domini
prepositi taliter restringere, quin seclusis omnino muli-
cribus

59
erbo honestas personas sibi monasterio, utiliter sermen-
tes valeat ad domum, et mensam opportunis temporibus in-
uitare. Porro **P**relatus diligenter seruet, et alios fratres
seruiare faciat, ut non fiant sessiones nocturne post com-
pletorium, aut bibitiones habeantur, nisi aliqua necessitas
aut aduentus hospitum nobilium interdum aliud requirat.
Nam si tempore post Completorium vigilijs inordinatis de-
dicatus, amittitur fructus spiritualis, qui tempore sequenti
nocturno et diurno fuit acquirendus. **P**enset ergo **P**re-
latus, quantum omnis suscipit et in quanto periculo versetur
qui de multis animabus cum sic redditum est rationem
Domino Deo, non confidens in sensu suo, sed se et subditos
in orationibus Domino deuote commendat semper, ut suo ad-
iutorio et gratia viuere mereantur, quatenus ad celeste reg-
num uakant peruenire. Amen.

De electione Prelati. Ca. lviij.

Preposito defuncto Decano uices gerat Prelati
in omnibus spiritualibus et temporalibus necessariis
expediendis, secundum consilium sanctorum in Con-
uentu, quousque alio Prelatus fuerit confirmatus. **Officiales**
tamen

tamen mittunt aut alias nominatos facere non presumat.
Sepulto preposito Capitulum faciat statuta huius capi-
tuli legere, dehinc tractaturi, quomodo et qualiter se
futura electione tenere debeant. Unde quantumvis pote-
runt, si eis videbitur expedire, mittent unum ex eis nota-
biliorum ad ordinarium loci, de decessu sui pastoris in-
simulantes et procuratorem fidelem et idoneum ad eos
in civitate ad electionem necessarij dirigendos. Consiliu-
m quoque et assistentiam ipsi domini Episcopi humiliter
implorantes. **M**issus igitur frater a conventu si ali-
quo modo fieri poterit, procuratorem seruum ad mona-
sterium adducat, quo a Decano reverenter suscepto, ad
Capitulum coram conventu ducatur, eiusque consilium
et directio deorsum petatur, decretumque Basilien-
sis concilii, si ille consulerit ad statim coram omnibus legatur.
Statuto itaque pie per electionem faciendam, vocatisque omnibus
et singulis, qui de iure sunt vocandi, procedatur ad elec-
tionem secundum preminatum decretum, et secundum quod
ius Canonicum requirit, aut per scrutinium aut per compromis-
sum, aut per communem inspirationem. **E**t de his dicit **quod**
antig

60

centig extra de electione. Collige ergo, quod de Substantia
 primo admodum dicitur per scrutinium sunt ista. **Primo** q. 1
 electores congregentur. **Secundo** quod aliqui scrutatores 2
 assumantur, et regulariter debent esse tres qui simul dunt
 uota singulorum in secreto exquirere. **Et primo** seipso 1
 perscrutabuntur, deinde alios singillatim et secreto exqui-
 rere. **Et hoc** ut quilibet liberis dicat votum suum. **Quia**
 si fieret inquisitio votorum in publico, non valeret electio
 etiam si omnes consentirent. **Extra** eo in **Genesi**. Unde et
 requiritur tertio, quod secreto exquirat uota singillatim. 3
Quarto quod uota in scriptis redigantur, et hoc per nota- 4
 rium uel quod melius est, unus de scrutatoribus scribat alijs
 uidentibus dominibus. **Et si quis** uellet contradicere stabit
 scripturae **Extra** de testibus. **Præterea**. **Quinto** quod 5
 nota scripta mox publicentur scilicet in capitulo seu in
 loco ubi fit electio. **Nec obest** si in capitulo sunt aliqui
 extranei religiosi uel alij. **Sexto** quod **Collatio** habe 6
 atur saltem de numero ad numerum, quis sit maior.
Quod si omnes unum eligunt habenda est collatio. **Biali-**
 quis est contemptus uel aliquis admissus non vocatus uel
 de condi..

de conditione electionis secundum quosdam, si hic collatio ad
mittitur, tenet electio, quoniam omnes unum eligunt, sed si non
omnes unum sed diversas, et tunc facienda est triplex cal-
latio, scilicet numeri ad numerum, zeli ad zelum, meri-
ti ad meritum, si tamen una pars eligentium sit duplo
7 maior in numero, altera, non potest ei opponi de exten-
sione zeli uel numeri extra eo. Si quoniam lib. vi. Septimo
quod sequitur electio communis et fiat ab uno, vice om-
nium eligentium illum nominatum. Et in numero eli-
gentium non potest computari electio, quia nullus potest
8 se elegere. Extra de electione. Octavo quod eligatur
ille in quem maior et sanior pars consenserint. Et si ac-
quiescerint omnes, tunc unus electorum pronuntiabit
electum dicens. Ego talis vice mea et omnium electorum
eligo talem etc. Si autem aliquis non acquiescerit dicit
Ego talis vice mea et omnium aliorum quam mecum consen-
siunt, eligo talem etc. Et nota quod electio facta qua
dicitur formam. scilicet aliquid omissum est, irritatur et anul-
latur. Quod si per viam facti scrutiniij nullus possit eligi
puta, quia sunt in pari numero, potest procedi ad secundum
et tertium

et tertium scrutinium, donec aliquis electi possit. **Item** nota quod in electionibus nota incerta et conditionata non valent, et debent haberi p non adiectis, puta cum dicitur. **Consentio in illum in quem consentit talis.** Vel se petrum habere non potero, consentio in Johannem. **De electionibus lib. vi.** **Item** in omni electione vel postulacione si dicatur. **Eligo talem postulando, vel postulandum vel in postulandum seu postulo eligendo, vel eligendum, vel in eligendum, nil agitur.** Et si militer sub hac forma eligo et postulo, prout melius de iure fieri potest, nisi quando probabitur dubitari utrum aliquis sit eligendus vel postulandus. **Quo casu electus vel postulatius ter vnam tantam determinatam viam acceptare.** **Ex de Postu: perpetua lib. vi.** **Electio autem semper debet fieri p verba singularis numeri, siue fiat p scrutinium, siue p compromissum, alias facta non valet.** **Ex eo. capit. Sicut lib. vi.** **Item** selectores eligunt scienter indignum, sunt privati iure eligendi, vel priventur p sententiam, quia non servant debitam formam et ad papam devoluntur. **Ex eo. Quamq; lib. vi.** **Postquam autem quis canonice electus fuerit, et nominatus in propositum, requisitus a capitulo pro assensu in electione**

in electionem, creda se a Deo vocatum ad suscipiendum onus,
humeris labori, non honori, humiliter consentiendo submit-
tat. **T**unc electum consentientem: **Te Deum laudamus**
fratres decantantes, ac omnia sona Campanarum gyl-
lantes, sine mora professionaliter dedicant ad summum
altare: **E**t finito **Te Deum laudamus**, senior subiungat
has preces. **S**aluum fac senium tuum: deo meo **res** **Hi-**
hil proficiat inimico meo: **E**t filio **res** **E**sto ei dñe homo
fortitudinis **res** **D**ñe exaudi orationem meam **E**t clamo
Pomine vobiscum. **O**remus **O**mnipotens sempiternus deus
qui facis mirabilia magna solo, **P**rocede sup hunc famulu
tuum. **A.** dextram celestis auxilij, ut et in veritate tibi
complaceat perpetuum ei rorem tue benedictionis in fide
Per xpm dñm nostrum. **I**nterim fiat ad populu
de electione et electo proclamatio. **Q**uibus peractis dicatur
Electus ad locum honestum sibi deputandum, caveatq; si-
bi, ut ante confirmationem suam non mittat se de
aliqua amina tractatione, ne a iure suo cadat. **T**unc con-
uenienter decretum electionis disponat, in quo omnes electores
se subscribant, et alia que in huiusmodi sermone **F**uris
Dispositio.

dispositionem fieri oportet. **I**psū electū cū eodem deor-
 fo, coadiuētis sibi ex consentū discretioribz dnobz uel
 tribz, et arrenti honestate. **D**omino **E**piscopo **O**rdinario
 die ab eodem **P**fixo **P**sentabit, petensq; eū **C**onfirmari.
Dicitur notanter. **D**ie ab eodem **S**c̄z **E**piscopo **P**fixo. **N**on enim
 immediate post electionem mittendz est **E**lectz ad **O**rdina-
 riū q; confirmatione petenda, sed nūciū fideles, qm̄ et
 instrumentū electionis cū **S**igillo **C**onuentz munitū
Episcopo uel ei **V**icario presentet, et inde **C**onfirmationem
Plati atq; diem ad hoc aptū sibi fieri petant. **Q**uībz
 peractis **E**lectz pūt m̄statutis continerz, negotiū ex-
 equatur sūm. **Q**uo quidem confirmato, et in monasterio
 appropinquante, **C**onuentz aīm reuerentia et processione
 sollemni, campanis omnibz pulsatis, et ante cimiteriū
 uel ad portam **C**imiterij, aut monasterij obuiabit susci-
 piendo et ducendo eū in ecclesiam et chorum seruatisq;
 alijs ceremonijs, quē de iure et laudabili consuetudine in-
 trōducta sūt, ducaturq; ante summū altare, et eo in se-
 de sua ibidem locato, ac lecta **C**onfirmatione, singulū q;
 fessī incipientes a **D**ecano et senioribz, ordinatū eū
 accedat

et credant, et manibus manibus eius imponentes permittant ei
obedientiam in hac uerba. **P**rocurato uobis patri obe-
dientiam secundum **R**egulam **S**egni **A**ugustini patris nri.
Et dominus **P**ropositus ad quemlibet dicat. **D**eo det tibi vi-
tam eternam. **E**t sic osculentur manus **P**ropositi et sic re-
cedant: **T**unc **P**ropositus dicatur in possessionem et
habitationem **P**lati et fiant ei etiam a tota familia et
suis obedientia et homagium pnt fieri solet.

De fratribus ad Consilium uocandum et instruc-
tionem officialium l. v.

Frequenter modica et consueta expedienda, **E**t talia
potest **P**relatus sine **C**onsilio aliorum expedire:
Alia sunt media, ad que expedienda, expedit eum uti consilio
aliquorum frum ad hoc idoneorum, ne totus **C**onuentus ni-
miam per huiusmodi fatigetur: **A**lia sunt precipua et max-
ima uidelicet que concernunt totum **C**onuentum, ubi con-
sensu totius **C**apituli requiritur, ut quando debet apponi
sigillum **C**onuentus, uel in alienatione rerum immobilium
uel emptione talium, uel receptione fratrum ad mona-
sterium, uel **A**rreductionem notabili facienda et huiusmodi
Et qn

62

Et quando talia occurrunt agenda: Prepositus omnes fratres capitulares conuocet, et causam de qua agit proponat, singularium vota audiat, ut cum singulis quod sentiunt libere et humiliter detulerint, ipse causam prout melius videbitur valeat expedire. Nullus tamen suam vel alterius contentione se presumat defendere sententiam, ne bonum consilij in contentionem vertatur. Potest tamen subditus causas cum proprio consilio mouentes, mansuete deducere, postea tacendo, nisi interrogaretur. Rursus ne prepositus propter curam temporalium, in spiritualibus nimium impediatur officium, at officijs monasterij talis frater, quibus suum opus senare impartiri valeat: Cum autem vult instituire officiales audiatur saniore parte capituli, quorum consilio audita instituat eos uel destituat prout secundum timorem domini iudicauerit utilitati monasterij conuenire. Alio tamen foret, ut et in institutendis et destitutendis officialibus, consensus totius capituli habeatur: et hoc propter multa inconuenientia vitanda, que in particularibus electionibus officialium, sepe oriri solent, ut experientia docet. Deputati a saniore parte Capituli ad aliqua officia non se excusent pertinaciter

pernaciter, sed obediant seruiantq; fraterniq; in cha-
ritate: Et si quis causam habuerit rationabilem, que
posset excusare, illam humiliter pponat: Et si non accepta-
tur, confidat de bono obedientie, et humiliter ferat onus
sibi iniunctum: Nullus deniq; ppter officium suum qrat
prerogatiuum in temporalib; rebo, sed p mercede eterna,
seruiat studiase fratrib; suis: Prelaty officiales insti-
tutos informet in suis officijs, et potestatem quam eos
habere voluerit declarat, ac aliquas licentias generales
eisdem prout ratio postulauerit.

De Decano et Subdecano. Cap. lvi.
Fater in Decanum eligend; est debet habere bo-
num testimonium, cui Prelaty onera regiminis
ad eum pertinentia, scribere possit in pariter, cui con-
ferat potestatem, ut ipsis fungens et inobedientes Canoni-
ca censura corripere, obedientes vero pie exhortando ad
meliora valeat pducere: Non enim eligend; est serendu-
nummeram annorum aut ordinem quo ad monasteri-
um venit, sed secundum meritum et spiritualium Proga-
tina donorum: Quum eligend; est Decanus, Prelaty
audiat

64
audiat aliquos fratres: precipue maturiores, deum ti-
mentes, et eis auditis, eligat fratrem ad hoc officium ido-
neum, prout iudicauerit p bono monasterij et obseruantiã
regulari expedire. Qui cum in Capitulo electus et nomi-
natus fuerit, obediat sine contradictione: Potest tamen
humiliter petere quatenus supportetur faciendo se ad ta-
le officium non sufficere, et si Prelatus in sua sententia
perstiterit, amplius se non excuset. Ad officium De-
cani pertinet assiduũ ipsũ fore in congregatione frũ
et eorũ curam pũcipali studio gerere, et sicut alios pre-
dit magis teno, ita et innocentiũ vite infurmet exemplo.
Debet etiam choro assidue interẽ et diuino officio in-
tendere, ut ubiq; ordinate pũficiatur absq; erroribus.
Debet etiam et fratres et officiales curam diuini officij ha-
beres, et eorũ que circa illud occurrũnt frequenter solli-
citare, ut diligenter attendant, ne aliquid negligatur.
Et debet per seipsum Breuiarium et Calendarium fre-
quenter conspiciere ut de festis et officio defunctorũ me-
lis sciat pũdere. Cum opo est mittat adiutorium de uno
choro ad alium. Decanus in sinistro choro primũ et
in respectu ..

ni refectorio post **P**relatum secundum locum obtinebit.
In absentia **P**relati in **C**apitulo **P**sidebit: **D**e exterioribus
rebus et temporalibus negotiis se non intromittat, nisi **P**re-
lato sibi committat. **A**d **D**ecanum etiam pertinebit de
necessitatibus fratrum et de his quibus utilia sunt **C**onventui
in spiritualibus et Corporalibus **P**relato **P**reponere, et cum
humilitate suo parere, et in talibus debet cum **P**relato be-
nigne audire: **E**dem faciat et **S**ubdecanus absente **D**ecano.
Si quid ortum fuerit inter **P**relatum et **C**onventum
aut aliquos de **C**onventu **D**ecanus semper **S**ectari et **P**ro-
uocare debet que charitatis et pacis sunt, et ubique esse fidelis
mediator, precipue inter **P**relatum et **C**onuentum.
Adeo sub **P**relato et super alios est constitutus, ut sit
mediator eorum. **C**ausas eorum maiores que emergunt
Prelato reservet, et de agendis et ordinandis in **C**onuentu
quoties oportuerit tractet cum **P**relato, ut cum illa in **C**on-
uentu possint ordinatim expediri: **D**enique nec ipse **D**e-
canus, nec **C**apitulum diffinitive tractent aliquid nego-
tium arduum in absentia **P**relati, nisi ipse ita remote sit
quod eum non possent habere et negotium non posset **pl**
gari

gan, sine iactura monasterij. ⁶⁵ Officiales non mittantur
nec fr̄es ad ordines mittat, nec **N**ovicios ad probationem
nec p̄fessionem recipiat, nec aliquid de consuetis quibus
cum in **C**onuentu immittit, nisi acceperit de his omni-
bus et simili bus preceptum **P**latis: **I**n vestitu sicut et **P**re-
lato se ceteris conformabit. **I**n presentia **P**relati non
det alicui licentiam egrediendi, nec ipse sine licentia egre-
diatur: **E**t si absente **P**relato aliquando monasterium
exire compellatur, vel etiam presente **P**relato, subdeta-
no causam itineris sui manifestet, et sibi vices suas com-
mittat, qui et matrem existat, et in absentia **D**e omni cau-
sam proximis gerat, in **C**onuentu suam diligentiam
faciat circa divinum officium, ut a fratribus cum devoti-
one perficiatur atq; circa disciplinam regularem ut ob-
servetur ab omnibus fratribus locis et temporibus constitutis.

De Plebanis Capit: lviij:

Plebanus qui post **P**relatum maiori bus quam co-
teri frater periculis sicut expositi, et maiores ha-
bent opportunitates et occasiones peccandi, propter fre-
quentiorem occupationem cum secularibus personis utri-
usq; sexus, et diverse etatis **P**sertim in confessionibus audi-
endis

I

ordis

endis, ubi oportet talia audire, et quando inquirere que
possent homines etiam angelicos inquinare. Tales quoque
indivisi casus occurrunt, que non solum magnam scien-
tiam verumetiam experientiam requirunt. **V**n-
Brelaty cum consilio capituli auctoritatis partis nistitu-
at: plebanos doctores et experientes, castiores et purio-
res, maturiores et religiosiores, meliores et firmitores, quos
in suo conventu poterit reperire, qui cum hoc sint exem-
plares et bone fame, omni mala suspitione carentes, ne
quod sermone edificavit, operibus destruant. Cuius enim
vita despicitur, restat ut eius predicatio contempnatur.
Oportet autem plebanos aut curatos, pro ceteris magis
diligenter et frequenter sacre lectioni insistere, propter
multa que tenentur scire, et etiam alios docere, atque in
varijs casibus et difficultatibus consulere, presertim in foro
conscientie. **T**ercia namque debent esse pccatorum et in quolibet
bet confessor, qui quasi sunt de esse Confessoris, et sine qui-
bus non potest quis esse confessor, saltem utilis alijs vel sibi.
Primum horum est, scientiam discernendi inter peccata et
peccata, quod videlicet sit mortale, et quod veniale, et
quod sciat ad que peccata, sua se potestas extendat. i. sciat
a quibus

66
a quibus peccatis vel censuris absolueri debeat et a quibus
non alias periculum anime sue. et confitentium incurret
audiendo confessiones, et tam ipse, quam ipsam instituens
graviater peccat. Et hoc est quod dicit Augustinus: et habetur
De poenit: Caveat nequit spiritualis iudex ut sicut non co-
missit crimen nequitie, ita nec careat munere scientie. Ex
quo sequitur, quod tenet scire causas observatas Pape: vel
Diocesano, de iure vel consuetudine. Secundum est causa 2
inquisitio de peccatis, de qua Augustinus ubi supra. Diliges
inquisitor, subtilis miles legator, sapienter et quasi adverte
interroget a peccatore, quod forte ignorat, vel pudenter
velit occultare. Tertium est discreta in iudicio satisfactio 3
nis, de qua habetur extra de Rem. et poenit: Cap: ubi dicitur
Sacerdos sit discretus et cautus ut more periti medici, supra fun-
dat vinum et oleum vulneribus sauciatis: Conventur in sa-
plebam aut Curati scire formas Sacramentorum, que alias
habent ministrare, et in his magnum diligentiam adhibere.
Caveant quoque diligentissime ne quempiam negligant cum
Sacramentis, et ne sacramenta conferant indignis, aut no-
suis parochianis ne tam ipsi confitentes quam suscipi-
entes graviater peccent exceptis duntaxat casibus certis, quos
ignorare

ignorare nandebent. Sed et ipse conferens non minus diligens et circa se sollicitus sit ne indignus aut in peccato mortali existens, accideat aliquod Sacramentorum ministrum seu alium conferre non permissa prius si facultas adest debita penitentia et Confessione. Quia si facultas desit et necessitas cogit, saltem vera cordis contritio, animi proposito Confitendi, habita oportunitate, ne alios absolvens aut mundans, seipsum inquinat et grami peccato alliget. Quia ergo salus et profectus populi multum provenit ex frequentibus et diligentibus, utili et ordinata predicatione verbi Dei, et ex diligenti inquisitione et ministracione confessione, quia ibi frequentius sunt magis dispositi ad acquiescendum consiliis et doctrinis confessoris. Ad hoc Curati non precipitanter aut superficialiter tantum expendant confitentes, sed cum debita morositate et diligentia eos ministrant et inquirant iuxta traditionem doctorum in divinis scriptis eorum, quae Curati diligenter legere et effectualiter predicare debent. Pro sermionibus vero faciendis debent materias utiles et edificatorias recipere, et eas clare et aperte populo predicare, semper vel saltem crebro aliquod no

aliquid notabile introducere, ut de p̄ceptis diuinis et p̄sertim magis necessarijs, que s̄z ut frequentio a pluribz in populo p̄petrantur, ut sunt fraudes, vsure, fornicationes et huiusmodi. Nam secundum ysidorū, sacerdotes populorum iniquitate dampnantur, si eos aut ignomantes non erudiunt, aut peccantes non arguunt. Curantur t̄m te re in p̄dicatione sua popularem famorem aut inanem gloriam quierant, sed potius audientibz p̄desse appetant quam placere. In conuersatione cum p̄sonis secularibz mature semper et religiose se gerant, bene ponderantes uerba sua, et in iudicio discretionis disponentes, p̄sertim cum mulieribz, breuiter quantum possunt se expediunt. Dis-solutioneq; risu aut iocos, et quocūq; leuitatis signa omnino deuitantes. Expeditis negotijs suis, moram extra monasterium sine causa rationabili non faciunt, sequantur se conuentui resp̄sentent, nec p̄pter curam sibi commissam priuata diuerticula habeant, quoniam indistincte notam suspicionis incurrunt, etiam si mundi et innocentes sint, neq; labores communes plusq; oportet resp̄siant, aut exemptiones non necessarias quierant nec

extra

extra ordinaria comedant aut bibunt, nisi ratione licentia
superioris, vel cum necessitas occurrat, sed neq. aliam
legem aut observantiam admittunt contraria. Habitu
sui ordinis semp et ubiq. deferant ad modum alior.
Tabernaculis bibendi et alijs comedendi nequaquam
intrent, nisi forte in itinere constituti aliunde sibi pro-
videre non possent. Ad mundi spectacula, pata, choreas
et huiusmodi non eant, nec nuptijs intersint. In alea
et taxillis atq. cavtis non ludant. Venationibq. non
intendant, parvulos ad baptismum non teneant
nisi in quantum baptizant. De omnibq. pceptis et
distributis fidelem et integram, quolibet anno plu-
to suo rationem faciat.

De procuratore seu Cellario: Ca. lviij.

Procurator cum consensu fratrum elegat prior
torem, fratrem pudentem religiosum, fidelem, boni
testimonij virum, matrem in moribq. sobrium et
castum, non superbum, non violentum, non pigrum
non avarum sed timentem deum. Ad officium pro-
curatoris pertinet colligere omnes fructus, puenitq. et censu
monasterij

Monasterij et pecuniam sic collectam **P**lato presentare
 quantoties ad reponendum, aut p victu aut alia necessita-
 re et utilitate frim et monasterij exponere, secundum ordi-
 nationem **P**lati, ut satis fiat regibz que dicit. **D**istri-
 buatur a **P**posito vestro victu et vestitu etc. **A**d ipsum
 pertinet emere et procurare omnia que fratribz sunt neces-
 saria. **I**n maioribz agendis et tractandis, videlicet ven-
 ditione et emptione semp ad **P**latum recurrat et omnia
 sibi **P**laty iuribus habeat sub sua cura, a quibz vero en-
 phibuerit, de his se non intromittat, **C**ommunia tamen
 et quotidiaua negotia sue distributioni committantur
 nec puenquam alicui tribuat nisi sup hoc habeat licentia
 generalem vel specialem, preterqz quotidiaua elemosina.
Omnia et singula prepta et exposita monasterij p eum
 diligenter ad **R**egistrum suum scribat. **N**ec debet pro-
 curator pecuniam in magna quantitate mutuo da-
 re vel accipere aut ad custodiendum deposita se intromit-
 tere sine scitu et consensu **P**relati, sp. tamen hoc ali-
 quando contingeret, absente **P**lato faciat hoc cum
 sufficienti cautela, et postea quantis **P**lato manifestat
 Non co.

Non contrahat debita, sed que emit quantorū potest p̄soluat.
Item faciat **Rentūm** censūm **Deimurina** et **Ceterūm**
Zuentūm, monasterij et eorū quibz monasterium obli-
gatur, et diligenter **Cometur**, ut omnia tempore debito p̄sol-
uantur. **Item** faciat fidelem rationem **Plato** in p̄sentia
duorū aut triū fratrum ad hoc deputatorū, de omni-
bz et singulis p̄ceptis et expositis, semel in anno, uel quōdā
Platy exigat. **Item** ad eūm spectat familie intendere ut
pacifice et honeste in domo uiuant, ordinare et disponere
ut utiliter et diligenter opera sua p̄ficiant, et quāritatibz
mīng faciunt, amonere et corripere. **Item** ad eūm spectat
frequentur ammonam conspicer, bladum videlicet et vinū
et cetera que in domo sunt, etiam si ad hūmodi aliqui
alij p̄ficiantur, de eūm extraneis de his meliū possit hac-
tari, quomodo vendenda sint. **Item** p̄curator quando
est in monasterio cum capitulum culpam habet, et
interē, et ut alij veniam de suis culpis et negligēti-
petere, **Et** si non poterit tardare p̄clamet se in primo
loco: **In** refectorio semper commodat, nisi p̄ **Platūm**
aliter interdum disponatur, uel vrgens causa eūm ex-
cusetur.

69
casatum habeat. **U**biq; studeat religiose conuersari colloni-
tiones cum mulierib; honeste quantum potest declinet.
Et celebrationi et orationi necesse leuissimi uaret quantum
preualeat. **C**onetur etiam, ut debitis horis tribuat dona-
da siue ad coenam siue alibi ut diuino officio ualeat
interire, et hora competenti ad dormitorium nicellam
ire et dormire. **I**tem causa legitima existente Pla-
to potest procuratorem deservire et alium cum conse-
su capituli substituere. **C**urvat insup; procurator ne cui-
det non danda, et retineat tribuenda. **C**urvat etiam
ne pendulosum aut corruptum vinum aut nocua ciba-
ria fratrib; ministrantur, ne contingat eos exinde in-
dispositos effici ad cultum diuinum exquirendum uel in-
firmari, et huiusmodi.

**De Sacristano seu
custode Ecclesie. Capitulum. lix: ~**

Officium Sacristani est curam habere ut p
Campanatorem ecclesia choro et Sacristia
purgentur, altaria ptemporum et fustoriam varieta-
te decenter ornamentur, et ut ecclesia capelle et ambitu
claudantur et aperiantur competentib; horis.

Sacristano

Sacristanus sit sua negotia semp disponat ut post **Ornamentarium** extra dormitorium nunquam moveatur. Debet considerare et ordinare que necessaria sunt in ecclesia puta indumenta sacerdotum et ministrorum, ornamenta altarium, oleam et lampadibus, candelas de cera pro ecclesia, et alia quecumque. Et cum horum aliqua defuerint, deferre ad **Platum**, ut talia debite tempore comparantur. Omnia denique necessaria providat **Plato** sive publicis et privatis, et competenti loco reponantur ut in promptu habeantur. Quando autem de **Ornamentis**, precipue calicium et saccharium vestium aliquid inutile efficitur, comburatur et ad locum mundum ponatur. Habeat etiam **Sacristanus** memoriale de numero tabularum, lobrorum et omnium paramentorum ad divinum officium pertinentium. Et de omnibus sibi commissis rationem **Plato** faciat, quandocumque hoc requirit. Oblationes diligenter colligat et custodiat et eas **Plato** integritate servet. Item ad **Sacristanum** pertinet lampadem in dormitorio tempore suo accendere et extinguere ac ipsi providere.

70
Et quia ad Sacristarium pertinet expedire omnia q̄
sunt in ecclesia agenda, circa que diversa occurrunt,
ideo ne negligentie peccum contingant habeat ipse regi-
strum, in quo huiusmodi ordinationes, videlicet, de or-
natu ecclesie et Altarium, de reliquijs exportandis,
de candelis accendendis, et Similibus, conscripta sint.

De Magistro Novitiorum. Ca. lx.

T Magistram Novitorum eligatur frater de
congregatione Sacerdos in religione pbatus, man-
suetus et discretus, Deum timens qui sciat compati
infirmis aliorum et animas lucrifacere. Ad ipsius
officium pertinet mores vitus et qualitates novitiorum
considerare, ac in disciplina et observantia regulari, eos
fideliter instruere ut corpore et mente spiritualiter, ḡner-
santes, efficiantur novi homines in xpo. Debet etiam
eos p̄ excessibus diligenter ammonere et corrigere totiens
quotiens oportuum fuerit, etiam in choro et extra
chorum. Ex eorum enim bona institutione, magnus
evenit profectus, et e contra ex negligentia, magna in-
dustria. Et si culpa exigit potest interdum eos in Capitulo
proclamare.

proclamant, cum suas non aduertunt admonitiones: In
terdum etiam expedit ut aliquantulum seriose redurgant
interdum etiam blande consolentur, ne pessillimes fiant
precipue illi qui temptantur. Ceteri etiam fratres si viderint
excessus uel negligentias Nouitiorum, magister uero
eandem denuncient ut eos corripiat. Prouident eis semper
ut necessaria habeant, secundum facultatem monasterij
et hortetur eos ad patientiam: si quando minus eis quam
ipsi desiderant ministratur: Cuiusmodi autem ne absti-
nentis singularibus, uel vigilijs se inordinate gaudent,
ex quibus eos postea contingat deficere. Imo ad eos mittere
dat die nocturnis, precipue post completorium et matu-
tinas. Tempore colloquiorum in Conuentu frequenter
cum eis sedat, ipsos etiam informet quod non loquantur
extraneis absque licentia et sine presentia uel alterius de
Conuentu adhuc deputati.

De emendatore lectorum. Ca. h.

Prelatus uel Decanus in absentia prelati, si sibi
placet emendet. Ceteri uero non sibi licent magis
ueniant emendatorum. Ordinentur etiam libri per con-
uentum

71
nentū in quibz legitur ad mensam ut illi sint correcti
punitati et virgulari secundum debitos artentz.

De Cantore: Cap. lxij:

Officiū cantoris est p̄videre, quid qualibet heb.
domada sit cantandum ne legendum in choro.

Breviarium quoties in conventu in potu none vel ante
Vesperas p̄nunciare cum suffragijs ceterisq; omnibz diuinū
cultum conuenientibz. Cantum et melodiam quō ad
hassum et altum, velox et tardz considerare, et cum op̄ est
emendare eluando vel deprimendo uocem, cum extra me-
tam debitam deuenierint. Seruata etiam debita differentia
videlicet ut in festis maioribz sollempniori et altiori. In
Simplicibz vero et feriatis diebz simpliciori modo cantet.
Constituatur insuper aliquis ex fratribz Succentor, qui
in absentia Cantoris vices suas supplet, et in eius p̄sen-
tia ipsum diligenter inuet. 20.

De Vestiario. Cap. lxij

In Vestiario p̄tinet, omnia vestimenta fr̄m.
linea, Lama, pellicea, coriata, custodire, et quō
op̄ est exuere ne a linea ledantur atq; reformanda si
qua necessaria sunt reformatione. Debet uatē inestria
riq; fratribz

arig fratribz sine acceptione personarum singula ne-
cessaria p vestitibz administrare sineqz dilatione si
potest cum petunt dare. Et cum noua concedit, re-
cipiat vetera quantotig, et de ipsis faciat eluere sine
serindum dispositionem Prelati et facultati monasterij
Quando vestimenta lauanda sunt, dicat fratribz
ut reponant ea ad locum ad hoc deputatum, postea
numerata tradat ad lauandam, et numerata recipiat
de lotione, fratribz ad locum deputatum presentanda.
Considiet ne aliqui scetes nimis mundas lauant ve-
lint, aut immundas diutig quam expedit retinere,
et quod nullo singulariter faciat sibi aliquid lauare
sine licentia Superioris. Si extra Monasterium
alium aliquid accommodauerit, sollicite postulet ut e-
conuerso presentetur.

De Infirmario et Infirmorum Cura. Capitulum: lxiiiij.

Infirmorum cura alium fratrum committat,
ut ipse de cellario petat qd auz opo est ppererit.
et quod in firmis pparandum ee cognouerit, tempe-
stiuè puidere debet, non quod delectat sed quod expedit
et sino

et si non est certum medici consulatur. **I**nfirmarij
debet esse patiens ad molestias infirmorum, et compa-
tens necessitatibus eorum, pius in consolando, pius
necessaria providendo et conservando, atque discretus in di-
spensanda. **A**d infirmarium pertinet, ut hora competi-
tionis infirmorum ad Coenam vadat vel dirigat
et Coenam faciat que preparanda sunt preparare, hora co-
petenti munit infirmum ad Reficiendum: **P**ost com-
pletionem aqua benedicta aspergat infirmum, et loca
infirmaria, ubi infirmi quiescunt, consideretque ubi sint
omnia necessaria pro infirmis pro noctem. de die etiam vi-
sitet eos frequenter, ne negligentia circa eos contingat.
Et cum opus est alij frater, vel necessitate urgente familia
bone fame et discretus sibi adiungatur, qui frequenter ma-
neat, cum infirmo, nec ab eo recedat nisi cum licentia in-
firmarij, et alij ibi sit qui suppleat vires eius. **P**rovideat
etiam infirmarij, ut ipse vel alij, coram infirmo, horas
canonicas legat si infirmus illas pro se legere non possit.
Postquam infirmarij intellexerit aliquem infirmum non
dignum permanere debere, in **I**nfirmaria indicet **P**lato aut
residenti

Presidenti ut cum ad Convitium et communis observan-
 tias redire faciat: Si tamen adhuc ampliori humanita-
 te vel veneratione indigerit, discretioni Plati relinquatur
 ut ei provideatur, ut ope fuerit. De singulis debilibus con-
 sultum sequentibus; infirmarij consideret, et amissionem
 Platum et Procuratorum ut disponatur de eorū pmissis.
 Procurator etiam charitative det que danda sunt p-
 infirmis secundum quod infirmarij aut medicus iu-
 dicaverit necessarium fore, alioquin p- Plati corripiat.

De Librario et correctoribus librorum Cai. xv:

Offitium Librarij est habere curam ut libraria
 custodiat a pluvia et intemperiem, et
 interdum fenestre aperiantur, ut rectificetur aer, et
 libri custodiantur a putrefactione et humectatione
 habeat etiam bibliothecarij registrum in quo omnes li-
 bri ad librariam pertinentes sint conscripti ordinate secu-
 dum facultates aut auctoris librorum. Curet etiam ut
 libri reparentur et ligentur quotiens fuerit necessarium.
 Singulis libris tituli subscribantur, et Circa finem vel
 principium cuiuslibet voluminis annotetur huiusmodi.

Scripta

Scripta et contenta: Ad librarium p[er]tinet, fr[at]res qui h[ab]e-
 rus deturpanerint uel ni eis aliquis p[ro]pria u[er]itate scrip-
 serint uel deleuerint uel alio modo offenderint, amonere
 ut huiusmodi casitela p[ro]uideatur cum emendatione, ne in
 futurum contingat: **De quibusdam q[ui]nibus ad
 omnes officiales pertinentibus Capitulum lxvi:**

Obet quilibet officialis considerare singula que
 suum officium concernunt in statutis p[re]scriptis
 et p[ar]t[ic]u[lar]i in charta expressis D[omi]ni Reuerendissimi Con-
 stantien[si]s, ut quecu[m]q[ue] scripta fuerint uel etiam in capitu-
 lo p[re]lati ordina[n]ta cum executione p[er]ficiantur. Quis
 quando aliquis uel aliqui exierint circa p[er]tinentia ad alius
 officium, is qui p[re]est tali officio eos ammonereat que s[un]t
 de fore regule uel pietatis. Cum autem pietas minus circa
 talem uel tales p[er]ficeret, demum ad arma iusticie conu[er]-
 sare habere, deducendo ad superiores. Cum uero quis no[n]
 potest ea que ipsum concernunt solum expedire, adiutoriu[m]
 oportunum petat a Prelato. Et cum hijs qui sibi adiunguntur
 ita se pie gerat ut fratres libenter on[us] impositum sustineat.
 Si autem contingat aliquem officialium ad temp[us] absentem
 e[ss]e, Prelatum faciat officium suum alteri committere uel

R ipse com

ipse committat ne negligentia contingant. Item cum ali-
qui officiales habent aliquid simul facere, aut in aliquo a-
pendo non consenserint in consilijs suis non debent se mutuo
conturbare aut simul contendere sed a Superiorum deferre
et sicut tunc ordinatum fuerit cum tranquillitate ac-
ceptare. Quando etiam aliquis officialium habet p-
sonas seculares in adiutorium, uel cum eis aliquid age-
re ratione sui officij, debet sic modesto et pacifice se ex-
hibere, et coram eis agere uniuersa ut non scandaliscent.
Et si sunt de familia ad suum officium pertinentes, debet
curam agere, ut diligenter perficiant ea que eis iniunguntur.
Omnino caueant singuli ne aduertos famulos uel opem-
rivos percutiant in ira uel uerbis contumeliosis molestent
uel offendant, caritative autem et mature possunt amoneri
et corrigi, uel cum culpa exigit coram platea archisarij. Debet
insuper quilibet officialis cauere ne quicquam negligat de
his que suum officium concernunt unde turbatio seu
uel damnum temporale aut spirituale aut scandalum pos-
set oriri. Quando autem alicui aliquod officium uel la-
bor aliquis iniungitur de quo non confidit quod sciat,
que officii

quibus officium uel laborem huiusmodi concernunt, petat huiusmodi
 literas a Platino aut Praesidente, ut per aliquem alium in tali
 officio uel labore exercitatum iubeatur diligenter informari
 uel eum subportet ab hoc onere. Sunt autem labores co-
 munes scribere, libros corrigere, libros reformare, et illigere
 et ceteri huiusmodi, qui a Praesidente iniunguntur, qui in
 talibus per adiutorio vocantur non se leuiter excusent pre-
 cipue ad seniores se. Debent tamen qui possunt huiusmodi
 capere licentiam generalem uel specialem a Praesidente.
 Quando etiam officiales uel simul laborantes audiunt
 signa ad congregationem fratrum uel ad chorum, tunc debent
 labores quos absque nothamento post ponere possunt dimitte-
 re et se ad congregationem presentare nisi per licentiam ali-
 ter disponatur.

**DE fratribus Conuersis
 et eorum orationibus. Capitulum lxxij**

Fratres Conuersi hi nominati iuxta statuta pre-
 bentur in habitu seculari, nudati tunica cincta
 ad minus ad mensem integram, deinde si apti reperi-
 fuerint ad religionem prebentur ad integrum annum sicut
 ceteri nouitij, nudati habitu nouitiorum conuersorum super
 declarato

declarato in Capitulo de **Inditione** nominorum, et hi
Canticis nocturnis et diuinis intersint, nisi ppter aliquam
causam p magistrum eorum aliter disponatur, extra
horas vero exercitijs corporalibz insistant, ut eorum fer-
nor et obedientia pbetur. **Inditione** etiam de **Exer-
citijs** modo viuendi regulari p magistrum nominorum
quibusvis regulam et statuta quantum ad eos spectat in
theutomico translata doceant, et illa habeant in cellis
suis qui legere sciunt. **Conuersi** siue sint **Nomij** siue p-
fisi, semper sint sub cura magistri **Nominorum** nisi aliter
p prelatum disponatur. **In** dominicis diebus et ceteris fe-
stiuitatibus semper intersint sermonibus ad populum loco
sequestro, quantum fieri potest. **Item** p benedicti-
one mense, dicant tria **pr** noster et totidem **Ave Maria**
Pro gratias, v **pater noster** et v **Ave Maria**, et hoc
semper faciant **Benedicite** e **gratias** consuetum. **In** mu-
nasterio aut extra in laboribus, tunicis et scapulari in-
duti, sint et labores suos diligenter et alacriter pstant
scientes se magnum meritum consequuturos cum ipsi corpo-
ralibus occupantur, ut alij spiritualibus melius possint intē-
dere

dere. In ecclesia et extra monasterium ambulantes pallijs
 super scapulare induantur. Nullus eorum intret domus alie-
 nas nisi mittantur et hoc idem etiam ceteri officialis et fratres
 observent. Silentium studeant servare et alia regularia
 quantum eorum occupationes admittunt. In Capitullo
 culpas suas ante alios fratres dicant, et expediti, vadant
 ad labores suos. Nec intresint capitulis specialibus in quibus
 tractantur negotia monasterij: fratres erga eos benigni
 nos se exhibeant, nec perturbent eos. Qui seculum fecerint et
 Presidentem compestantur. Coniunsi xxx Pater nr, cum to-
 tidem Ave Maria et uno Simbolo et matutinis matribus.
 Pro prima, Sexta, et Nona. xx. Pater nr cum to-
 tidem Ave Maria. Pro Missa lx Pater nr cum to-
 tidem Ave Maria. Pro vesperis et Completorium xxx Pater
 nr cum to-
 tidem Ave Maria. Pro adfui Beate virginis
 quo ad omnes Septem horas unum Rosarium. i. Ave
 Maria et quinque Pater nr et unum credo. Item et agenda
 mortuorum cotidie xx Pater nr cum to-
 tidem Ave Maria et
 unum credo. Item et frater noster mortuo. Pro Annivers. San-
 ctatoris, et et memoria fratrum regni in angarijs, oret tantum
 quantum

quantum alij fratres obligantur orare infra Sacrorum
constituti: vide de hoc supra ca: xl. ca: xli. c. xliij. In
Refectorio et in ceteris congregationibus fratrum yfif-
soriam semp ultimum locum teneant.

Conclusio statutorum predictorum. Cap: lxviij:

Sicut in super et alia plura terminalia ad sanctam
observantiam regularis vite et discipline pertinentia
in hijs superscriptis Statutis in nomine annotata brevitati
tunc tanta quod clare patent in regula Sancti patris nri
Augustini et in glossa Humberti, Aluigonis et aliorum
doctorum super Regulam dicti patris nostri Augustini,
et similiter in antiquis et probatis consuetudinibus huius
monasterij precipue tamen in charta p. R. inypo pa-
trum et dominum. Dm. Theobaldum Episcopum Constanti-
ensem in visitatione pariter et reformatione huius mo-
nasterij Anno salutis. M. cccc. xciij. mensis Octobris
presentata et ab ipsis Dominis et fratribus canonicis
regularibus humiliter in virtute sancte obedientie, ac-
ceptata ibi p. quiritur. Voluimus ut ipsa omni cum di-
ligentia in hoc monasterio ab omnibus fratribus obser-
uari

76

uari, et in opy ponere, quantum humana fragilitas admit-
tit. **T**ransgressores deniq; coruonden, inobedientes rebelles
et contemptores, diuio arbitrio superioris p̄m̄iri, p̄cipue
pprietariis et incontinentes, certo tamen modo et disciplina.
Proprietarij namq; puniendi s̄nt secundum modum et
formam sup̄positam de proprietariis: Incontinentes vero
si qui cepti fuerint in curuis vitiū incedisse, mox ad mo-
nasterium reuocentur. Nota tamen quod **S**ancti **P**atres
p̄uide statuerunt ut accusatio p̄ulatorum, non faciliter
admittatur, ne cuiusvis columpnis corrūat edificium,
insup̄ diligens adhibeatur cautela p̄ quam non solum false
sed etiam maligne criminatiōi ianua p̄cludatur. Verum
ita voluerunt p̄uidere **P**latib; ne criminaretur inuide,
ut tamen carerent ne delinquerent insolenter yba mor-
bum utruinq; caneriam medicinā inuenientis. Quā et
quomodo sit p̄cedendum. Nota, quod cum subditi uel **P**̄-
laty offendit sup̄ clamorem et famam ad aures superioris
p̄senerit non quādam ortam a malignolis nec yrogitatam.
Sed p̄uidis et honestis et non solum semel, sed sepe, debet ve-
ritatem diligentis p̄scrutari ut puniat si oportet. **C**um autē
talib; in ..

talis incontinentia infamia increpata fuerit, quod
la tergiversatione poterit calari, talis tribus mensibus
nichilq; omni hebdomada, sextam festam ieiunet in pa-
ne et aqua. Et si in eo apparuerint vere penitentiae
signa eductus de curru ultimam locum inter presbiteros
habeat ubiq; si non est Sacerdos. Si vero est Sacerdos
locum ultimum habeat inter sacerdotes ubiq; faciatq;
ea quae fratres iuniores in tali loco positi facere consue-
verunt iuxta discretionem Praeati, qui tamen susceptus
temporis sire portus fuerit vere amator religionis et fir-
mens zelator observantiae regularis, poterit in locum su-
um restitui. Quam quidem poenam tanto gratius
totoq; libentius debet talium quilibet amplecti, quanto
iuxta sacrorum canonum Decreta varijs abstinentijs
et observantijs affligere et humiliare deberet videlicet
in Canone. Hoc quoq; quod dictum de loco ultimo
etiam diligenter servetur circa eos qui inter fratres ex-
istentes, nolunt regulariter vivere, nec communiter
cerimonias statuta et ordinationes observare, aut si
palam vel occulte verbo vel exemplo conantur regularem
disciplinam

disciplinam minuire, aut alios ab eia obseruatione ntra-
 here quoquo modo. Tales enim sunt vniuersales christi
 et castri dominici .i. monasterij p[ro]ditores, summdm
Senhi: inde p[ro]cep et disp[os]i: Ommino se nouerit p[ro]di-
 torem qui vitia quaelibet in hanc domum conatur in d[omi]-
 nare, et templum dei spelunca demoniorum facere.
Qui molitur quantum in eo est, minuire ordinis disci-
 plinam, turbare pacem, ledere charitatem. Quicunq[ue]
 comp[er]to fuerit ad officium aliquod monasterij unhelux
 p[ro] se uel p[ro] alium, directe uel indirecte, talis utpote ambi-
 tiosus et indignus ad illud minime assumat[ur]. Siquis
 fratrum vento instabilitatis agitatus locum mutare volu-
 erit, plura causas mutationis discutiat. Et si intellexe-
 rit ipsum bono spiritu et p[er]fectionis vite desiderio moue-
 ri, ne spiritu sancto resistere videatur, habeat se circa
 talem, iuxta communis iuris dispositionem, cauens dili-
 genter, ne cui det licentiam variu monasteria p[ro]u[er]u-
 di, aut in eis standi. P[ar]t[ic]im que sunt in obseruantia minus
 beneformata. Si exprimat ei monasteria bene in regula
 et obseruantia instituta, dans eidem licentiam in litera
 xpsam

exp̄sam usq̄ ad revocationē. Si vir ex p̄babilit̄
convidetur, intellexerit eum, non p̄fectionis int̄ deſi-
derio, ſed potius aliqua ex paſſione, vel diſp̄licentia cō-
tra obſervantiam Regularum aut contra Superiores vel
fratres, aut inſultū maioris libertatis agitari, ad petēdū
licentiam. P̄ſertim ad monaſteria nunḡ bene reſormata,
nunc monachū p̄ Superiores et alios cō a ſua inſtabilitate de-
ſiſtat, et in ſuo monaſterio, cū alijs quiete domino fa-
muletur, quibz ſi noluerit acquieſcere, nec a ſua inſtabi-
litate deſiſtere, in loco tuto reſtūdatur, quatenus in ſua ſer-
uet quietem ſolū, quam ſponte ſervare nollit cū alijs.
P̄cipite demiq̄ et ante omnia in diuino cultu omnes
confabulationes diſſolutiones et lenitates tanq̄ regula iū-
riq̄ Diuino et Eccleſiaſtico contraria diſp̄etiſſime ra-
deantur. Et ut dicit Terentius, nulla inter ſp̄ſallentes
verba quantumcūq̄ utilia p̄ferantur, ſed illud verſetur in
corde quod p̄fertur voce. Quia te, te ſapiente in Eccl̄-
ſiaſtico, multam maliciam docet ocioſitas, et eſt omnium
temptationum et maliarum cogitationum ſentina, et p̄gnit
carnis deſideria, ſup̄biam accendit et hūiuriam inſumit.
Et ſc̄m

Et secundum **Jeroni**: Omnis concupiscentia et inuidia
ac peccati mater est. Et sancti patres dicunt religiosum
operante in uno demone vixari: Occisum vero innumeris.
Pro diligenter provideant **Superiores** ne fratres ociso vult.
Siquis huius monasterij fratres conspiratores, parricida
toris; discordiarum seminatores reperi fuerint, quod absit
tales absque nulla remissione puniantur. **Provideant**
etiam superiores ne fratres extra honorem fructus aut quicquam
alia commedant. **Omnes** quoque et singulos huius mo-
nasterij fratres hortamur in visceribus **Ihesu** christi et attentis
obsequijs quatenus superioribus suis ad confirmationem ta-
santi operis fidei obediunt, et studiose assistant, ad
Dignitatem et aliorum animarum salutem, huiusque mona-
sterij veram et plenam in spiritualibus et temporalibus refor-
mationem. **Quod** ut melius fieri possit, primum et super
omnia discordia religioni et regie summe contraria, et muc-
me nociva, omni cum diligentia extirpetur. **Interdiciantur**
etiam omnibus modis possibilibus, conventicula et parialis-
tatis singularium familiaritates et conventiones vel potius con-
spiraciones, praesertim in Angulis et locis ab alijs separatis, simili-
ter et

ter et oriosi discessit post prandium, post lectionem regularem
et post Cenam. Si commentus est simul ibidem manant et
conuersentur honeste de rebus spiritualibus et edificatorijs ut
satis fiat reuerle. Siu sium cor habeant et terrena ac vana
non quierant. Item frs vny alium frater. re amoneat
et corripiant, non exasperent nec infament. Officiales
etiam benigno se gerunt exa fratribus suis precipue infir-
mos. Colligunt et familiaritates cum secularibus dilige-
ntissime caueant, precipue mity, confabulationis, leuita-
tise signa in choro ibidem ad munitem. Caueant etiam
fratres pchorum miseris et in ecclesia patiari, maxime
in pserua extraneorum. Quando fratres ciuitatem
inl extra ciuitatem vadunt in pallio exeant. Sartori-
et quicunq; artifices extra loca conuentualia loquentur
nec quicquam eos sine licentia accedat, aut si fieri ad pla-
citum suum quicquam faciat sed omnia frant arbi-
trio Plati aut Decani pnt necessitas ex postulat et
honestas exornat. Preter rubricam et breuiarium
Constantiensis Dyocesis, et superiorum auctoritatem in
antea nihil cantetur uel legatur ut satisfiat reuerle
que di.

79
que dicit Et nolite tantum nisi quod legitis cantandum est.
Aministretur fratribus in mane quatuor formula bene p-
parata et tria in sero. In diebus vero ieiuniorum quando
contenti sunt unica refectioe dentur quinque formulae bene
pparatae. Nullus audeat sibi aliquid sine licentia ad mensam
apporare uel pp apporari facere, uel cibum sibi non pla-
centem ad coquinam mittere et alium postulare ppria
auctoritate, uel alicui negligenti tempore refectiois uel bi-
bitiois, detur sua portio ad cellam sed si licentiam a sup-
iore obtinuerit, bibat uel comedat in loco consueto et non
in dormitorio. Nullus extramurum discutatur ad loca
conuentualia, nec ibi commodat sine licentia Superioris.
Silentiū et clausura que sunt custodes religionis et
pauis sine quibus uana est omnis religio si aliter non po-
terunt officiatiter introduci ut seruentur certis locis et tem-
poribus constitutis tunc Platy aut presidens talium
absolutionem reseruet. Simili modo fiat in alijs excessi-
bus que nimis frequenter et facilliter non ex fragilitate
humana, sed ex malitia uel negligentia nimia, precipue
quo ad illos qui in talibus magis negligentes uel culpabi-
les exi-
unt.

les existunt. Nec deniq̄ sup̄ scripta statuta cum sua co-
 elusione seu recapitulatione singulis annis p̄petuis tem-
 poribz ad minḡ semel in anno videlicet in Aduentu Domi-
 ni ad mensam et collationem continuis vel interpollatis
 temporibz d̄reby ubi h̄yentibz ne quis p̄ ignoranti-
 na leat se excusare et ut utamur verbis sancti Patris nostri
 Augustini in parola **Ubi inuenitis ea que scripta sunt**
 facere ante gratias Domino bonorum omnium largitori.
Ubi autem querimus uestrum in deret de ee aliquis, dolo
 at de peccato, caveat de futuro orans ut ei debitum
 dimittatur et in tentationem non inducatur. Amen.

Explicium feliciter statuta cum consilio suo reu-
 latione sua p̄ venerabilibz et devotis in x̄po dilectis fratribz
 et Dominis Canonicis regularibz monasterij **Waldsee** p̄bi
 oppidi **Waldsee** Constantiensis Diocesis, sub regula **S. Augustini**
 militantibz, collecta a dilectis in x̄po Domi-
 nis et fratribz sup̄ in prologo p̄munitatis sacerdotibz
 et canonicis regularibz, obseruantialis monasterij **Wocelle**,
 alias **Sante Marie ad gras** **Brixionensis** Diocesis.
 sic ad id p̄ supradictos dominos fr̄es Canonicos regulares
 humili pe

80
 hūmili petitione, necnon et eorūm iūtorūmque supplicium
 sancta obediētia notati et instigati. Anno salutis M. cccc.
 xvi. xv die Mensis Junij

Roborata et confirmata sunt hec p̄scripta Statuta
 nostri Monasterij in Waldsee p̄ Reuerendissimū
 Dominū Dominū Thomam Episcopūm Constā
 tiensem, p̄sentibz Domino Matho quōdam Deq̄ro
 et Valrico Sezzelhaub missis a Dominū F.
 ca horber ad eundem Dominū
 firmandis ipsis Statuti
 quinto Kalen:

Sequitur

AT